

Møte tirsdag den 2. mars kl. 10President: *I n g e L ø n n i n g*

D a g s o r d e n (nr. 54):

1. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om kunst og kultur i og i tilknytning til grunnskolen («Ei blot til Lyst») (Innst. S. nr. 131 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 39 (2002-2003))
2. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ulf Erik Knudsen, Arne Sortevik og Karin S. Woldseth om innføring av elevs rett til fritt skolevalg på videregående skole (Innst. S. nr. 121 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:8 (2003-2004))
3. Referat

Presidenten: Representantene Åslaug Haga og Torbjørn Hansen, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om sykepermisjon for representanten Rolf Terje Klungland fra og med 2. mars og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Mette Gundersen, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Oddvard Nilsen (H): Jeg foreslår Øyvind Halleraker.

Presidenten: Øyvind Halleraker er foreslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Øyvind Halleraker anses enstemmig valgt som settepresident for Stortingets møte i dag.

Statsråd Kristin Clemet overbrakte 1 kgl. proposisjon (se under Referat).

S a k n r . 1

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om kunst og kultur i og i tilknytning til grunnskolen («Ei blot til Lyst») (Innst. S. nr. 131 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 39 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 20 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 15 minutter, Høyre 15 minutter, Fremskrittspartiet 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Venstre 5 minutter og Kystpartiet 5 minutter. I tillegg foreslår presidenten at representanten Jan Simonsen gis en taletid på inntil 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Rune J. Skjælaaen (Sp) (ordfører for saken):

St.meld. nr. 39 for 2002-2003, Ei blot til Lyst, er et svar på flertallsmerknader i Budsjett-innst. S. nr. 12 for 2001, 2002 og 2003, der en samlet komite ber om en melding om kulturskolene. Meldingen vi har fått, omhandler kulturskolene, men har også undertittelen: «Om kunst og kultur i og i tilknytning til grunnskolen». Her drøfter meldingen bredt kunst- og kulturopplevelser i skolen på en positiv og god måte. Særlig vil jeg, slik flertallet gjør det, framheve det meldingen sier om at kunst og estetiske læreprosesser må gjennomsyre skolens pedagogiske virksomhet, noe flertallet vil utdype når den varslede stortingsmeldingen basert på Kvalitetsutvalgets innstilling skal behandles senere.

På den annen side er Eikemo-utvalgets utredning i forhold til mål og økonomi i liten grad drøftet i meldingen, og Senterpartiet mener derfor at meldingen ikke i tilstrekkelig grad er et svar på Stortingets bestilling. Meldingen løfter i liten grad fram visjoner for kulturskolene og det unike skoleslaget kulturskolene representerer.

På tross av lave statstilskudd har mange kommuner satset mye på å gi barn og unge varierte tilbud gjennom kulturskolene. Det som startet som musikkskoler, har i mange kommuner utviklet seg til spennende kulturskoler, der musikk, visuelle kunsthøgskoler, teater og dans er grunnpilarene. Det er ganske enestående at 93 000 barn og unge fra barnehage til videregående skole benyttet et kulturskoletilbud i 2002. 13,1 pst. av landets grunnskoleelever deltok i kulturskolen. Men målet som Stortinget i dag stadfester om at det skal gis et kulturskoletilbud til minst 30 pst. av grunnskoleelevene, er langt fra nådd.

Kulturskolene representerer et skoleslag der elevene får delta ut fra egne forutsetninger. Det finnes ingen opptakskrav, ingen eksamen, og er et opplæringstilbud innen kunsthøgskoler, der elevene får oppleve å lykkes gjennom positiv utvikling av kompetanse og ferdigheter. Kulturskolene representerer en veldig breddesatsing; det er noe av ideen at alle barn og unge skal få utvikle sine kunstneriske og skapende evner. Det er en side som gjør dette skoleslaget unikt. Samtidig har vi fått erfare at denne breddesatsingen også frambringer talenter. Mange unge musikere som har slått gjennom både nasjonalt og internasjonalt, har sin fortid som elever i kulturskolene.

Komiteen er tilfreds med at Regjeringen har fulgt opp Stortingets målsetting om et talentutviklingsprogram for unge musikere. Komiteen understreker imidlertid at kulturskolene skal ha en viktig rolle i dette talentutviklingsprogrammet, noe de i dag ikke har på en tilfredsstillende måte. Videre ber komiteen departementet sette i gang talentutviklingsarbeid også innenfor andre kunstarter enn musikk, i samarbeid med kulturskolene og kompetanse- og utdanningsmiljøene innenfor de aktuelle kunstfagene.

Stortinget har ikke fulgt opp målsettingen for kulturskolene om en finansieringsdeling mellom stat, kommuner og foreldrebetaling, slik Eikemo-utvalget la opp til. Senterpartiet har ved budsjettbehandlingen de seinere år gått inn for å øke lærertimesatsen, som har stått omtrent stille i mange år. Den statlige finansieringen har kun vært på 15 pst. Det har ikke vært noe flertall for å øke timesatsen. Senterpartiet mener det var feilslått av Regjeringen å fremme forslag om å ta bort det øremerkede tilskuddet, som var aktivitetsstyrt og som var et viktig incitament for økt aktivitet i kulturskolene, før behandlingen av kulturskolemeldingen. Regjeringspartiene, med støtte fra Fremskrittspartiet, utgjorde flertallet som fjernet det øremerkede tilskuddet, og opphevet dermed også taket på foreldrebetalingen.

Kulturskolenes idé var bl.a. at alle elever skal kunne delta, og at skolepengene derfor skulle være lave. En kulturskole for alle er forankret i en sosial skolepengesats. Kulturskolene skal ikke være et eksklusivt tilbud til dem som har råd. Derfor slår flertallet fast at skolepengesatsen skal være lav. Arbeiderpartiet vil gjeninnføre det øremerkede tilskuddet, og Sosialistisk Venstreparti vil gjeninnføre det øremerkede tilskuddet inntil Regjeringen finner andre forslag til økonomiske incitamenter som oppfordrer kommunene til å satse på kulturskolene.

Senterpartiet mener mange kommuner viser at de virkelig har satset og satser på kulturskolene på tross av Stortingets manglende vilje til å følge opp økonomisk. Gjennomsnittlig finansiering i 2002 fra kommunenes side er 65 pst. av kostnadene, foreldrene betaler 20 pst. og staten 15 pst. Senterpartiet har tro på at kommunene fortsatt vil satse på kulturskolene og utvikle dem med de klare føringene som Stortinget i dag gir, lav foreldrebetaling og at minst 30 pst. av grunnskoleelevene skal gis et kulturskoletilbud. Når det gjelder foreldrebetaling, blir Regjeringen bedt om å komme tilbake til Stortinget med en tilbakemelding om utviklingen. Norsk Kulturskoleråd har foretatt en kartlegging av utviklingen av skolepengesatsen i januar i år, og resultatet burde bekymre Regjeringen. Alle partiene, bortsett fra Fremskrittspartiet, er tydelig på at foreldrebetalingen skal være slik at barn og unge ikke blir ekskludert fra å gjøre bruk av tilbudet. Senterpartiet deler ønsket fra kommunene om større lokal frihet til å disponere de økonomiske ressursene. Men da må også Stortinget gi kommunene økonomiske rammer som gjør denne friheten reell.

Norsk Kulturskoleråd har vært en pådriver overfor politiske myndigheter og sine egne medlemmer for å videreutvikle kulturskolenes funksjon som kulturinstitusjon lokalt. «På vei mot mangfold», rammeplanen som Kul-

turskolerådet har utviklet, er etter flertallets mening det redskapet som danner grunnlaget for å videreutvikle og befeste kulturskolene lokalt, gjennom politisk forankring i kommunene. På denne bakgrunn ber flertallet Regjeringen vurdere om det er hensiktsmessig å innføre en forskrift som kan angi innholdet i kulturskoletilbudet.

Norsk Kulturskoleråd har stor kompetanse på nettverksbygging og utviklingsarbeid innen sentrale kunstarter. Kulturskolerådet bør styrkes og videreutvikles til det kompetansesentret som skal bistå kommunene faglig. Flertallet mener Kulturskolerådet med sin lange og breie faglige kompetanse og sitt nettverk skal utøve veilednings- og utviklingsoppgavene på vegne av staten ved Læringscenteret, og går imot Regjeringens forslag om at fylkesmannsambetet i Sør-Trøndelag skal utøve disse oppgavene.

Komiteens flertall deler Regjeringens syn om at det er viktig å spre kunnskap om de gode eksemplene, og er enig i Regjeringens forslag om å tildele noen kulturskoler status som demonstrasjonsskoler eller mønsterskoler etter samme prosedyre som for grunnskolen. Komiteens flertall slår fast at Norsk Kulturskoleråd skal være den faglige instansen i vurderingen av søknadene.

Utviklingsmidlene, som i år er på vel 7,5 mill. kr, har betydning mye for utviklingsarbeidet i kulturskolene og vil framover være et viktig aktivum for kulturskolene lokalt. Antall søknader til utviklingsarbeid understreker det. Flertallet, alle unntatt Fremskrittspartiet, slår fast at Norsk Kulturskoleråd skal forvalte utviklingsmidlene. Senterpartiet mener en styrking av disse midlene vil være viktig for det videre utviklingsarbeidet i kulturskolene og vil vise det i framtidige budsjettbehandlinger. Videre vil Senterpartiet i budsjettbehandlinger framover vise at vi tar på alvor Stortingets mål om at minst 30 pst. av grunnskoleelevene skal gis et kulturskoletilbud med lav foreldrebetaling ved å gi kommunene et økonomisk handlingsrom.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Vidar Bjørnstad (A): Arbeiderpartiet mener at alle barn og unge bør få et tilbud om kulturskole. I gjennomsnitt er det 13 pst. av barn og unge som deltar i slik kulturaktivitet i dag. Det er altså ikke et tilbud som er oppe og står, og derfor mener Arbeiderpartiet at vi må opprettholde øremerking og tak på foreldrebetalingen.

Regjeringens opplegg er en fjerning av øremerkingen og en fjerning av taket.

Senterpartiet skriver i innstillingen at dette er en urovekkende utvikling. En mener at denne utviklingen truer selve prinsippet om en kulturskole for alle. Resultatet som bortfallet av taket på foreldrebetalingen fører til, viser at et uttrykt nasjonalt mål om lav foreldrebetaling ikke kan gjennomføres i praksis i mange kommuner. Jeg er fullstendig enig i analysen, men jeg finner ikke svar mellom analysen og konklusjonen til Senterpartiet.

Kan representanten Skjælaaen overfor meg foreta en klargjøring med hensyn til det åpenbare motsetningsforholdet?

Rune J. Skjælaaen (Sp): Det er rett at vel 13 pst. av grunnskoleelevene får et kulturskoletilbud, og at målet som Stortinget har hatt og stadfester i dag, er at minst 30 pst. skal ha det.

Hvis representanten Bjørnstad leser innstillingen nøye og ikke bare plukker ut utvalgte steder, ser han også at Senterpartiets svar ikke er å detaljstyre kommunene ved å øremerke midler, men det er å gi kommunene et handlingsrom som gjør at det er mulig for kommunene å løse de oppgavene som kommunene faktisk er pålagt.

Når Stortinget i dag fastholder at minst 30 pst. skal gis et tilbud i kulturskolene, og at foreldrebetalingen skal være lav, må det være grunnlaget når en skal legge kommuneøkonomien i årene framover. Det håper jeg også Arbeiderpartiet vil være med på.

Rolf Reikvam (SV): Denne utviklingen bør bekymre Regjeringen, sa Rune Skjælaaen da han hadde beskrevet prisutviklingen etter at det ble frislipp på egenbetalingen på dette tilbudet. Dette bør bekymre Senterpartiet like mye, fordi Senterpartiet står for nøyaktig samme linje som Regjeringen, nemlig et frislipp av prisene, dvs. at det ikke skal være noe tak på egenandelen.

I og med at Rune Skjælaaen sier at Regjeringen bør være bekymret, er mitt spørsmål til ham: Er *han* bekymret når Senterpartiet står for nøyaktig samme linje i denne politikken? Og: Hva leder eventuelt denne bekymringen til fra hans side?

Mitt neste spørsmål er om det ikke ville være naturlig for Senterpartiet å støtte SVs forslag der vi foreslår å gå bort fra et individuelt tak, men vil sette tak på egenandelen, dvs. hvor stor andel den samlede foreldrebetalingen skal utgjøre av de samlede kostnadene. Det var et forsøk på et kompromiss som jeg er litt overrasket over at Senterpartiet ikke ville være med på.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Jo da, utviklingen av foreldrebetalingen i noen kommuner bekymrer meg på lik linje med at det bekymrer representanten Reikvam, og jeg sier at det bør bekymre Regjeringen. Når jeg sier at det bør bekymre Regjeringen, gjentar jeg det som jeg tidligere har sagt i forhold til å gi kommunene et handlingsrom som gjør at de kan løse oppgavene. Jeg tror ikke svaret er øremerking eller å sette tak.

Når det gjelder SVs forslag om en prosentsats på egenandelene, synes jeg det på en måte føyer seg inn i samme mønster som SV viser i en del andre saker, der en vil detaljregulere kommunene. Jeg har faktisk tro på kommunepolitikkerne. Jeg har tro på at kommunepolitikkerne ønsker å satse på kulturskolene. Det har historien vist, at på tross av lave statstilskudd har faktisk mange kommuner virkelig satset på kulturskolene og gjort det til et flott tilbud.

Jan Olav Olsen (H): Jeg synes det er bekymringsfullt hvis også denne debatten om skole og utdanning skal bli en debatt der vi skal konkurrere om hvem som er mest bekymret. Det håper jeg at vi skal slippe.

Jeg er svært glad – i motsetning til de to tidligere republikantene – for den konklusjonen som Senterpartiet har kommet til når det gjelder det øremerkede tilskudd. Men jeg syns nok det ligger noen grad av tvetydighet i det som kom fram fra saksordføreren, og det som ligger i innstillingen fra Senterpartiet, når det gjelder holdningen til øremerkede tilskudd. Representanten Skjælaaen sa at han beklaget at det øremerkede tilskuddet var fjernet før stortingsmeldingen kom. I innstillingen kan det se ut som at når Senterpartiet ikke vil foreslå å gjøre dette om til øremerket tilskudd igjen, er det fordi det allerede er vedtatt at det skal inn i rammetilskuddet. Betyr det at om ikke det øremerkede tilskuddet allerede var blitt fjernet, så ville Senterpartiet ha gått inn for en slik fjerning i forbindelse med behandlingen av denne stortingsmeldingen?

Rune J. Skjælaaen (Sp): Hypotetiske spørsmål bør man i utgangspunktet ikke svare på, for da kan man begi seg inn på ville veier.

Vi konstaterer at det ikke er flertall i denne salen for å opprettholde et øremerket tilskudd til kulturskolene. Det vet vi. Når Senterpartiet kritiserer Regjeringen fordi man fjernet det øremerkede tilskuddet før behandlingen, er det fordi konsekvensene av å fjerne det øremerkede tilskuddet ikke er tilstrekkelig drøftet. Det som var spesielt med det øremerkede tilskuddet slik det var, var bl.a. at det var aktivitetsstyrt. Jo mer en kommune satset på kulturskoletilbudet, jo mer penger fikk den. Det vi ser, er at små kommuner som har satset mye på kulturskolene, vil komme dårligere ut i forhold til rammefinansieringen enn store kommuner som har satset lite.

Presidenten: Til spørsmålet om volum av bekymring vil presidenten bare bemerke at så lenge bekymring ikke koster noe, er det ingen grunn til bekymring.

Replikorkordskiftet er omme.

Eva M. Nielsen (A): Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen har de seneste ukene behandlet St.meld. nr. 39 om kunst og kultur i grunnskolen og i tilknytning til grunnskolen.

Det er like naturlig som det er beklagelig at diskusjonen rundt slike velferdstilbud ofte blir et spørsmål om penger og økonomi og også om bekymringer. Det er positivt at meldingen beskriver bredt kunst- og kulturopplevelsen i grunnskolen, men vi mener at den ikke er et tilstrekkelig svar på Stortingets bestilling om en melding der kulturskolens plass i kulturlivet er diskutert, der visjonene framkommer, og der vi kunne være med på å gi grunnskolen et løft.

Opplæringsloven har siden 1997 pålagt alle kommuner, alene eller i samarbeid med andre, å ha et musikk- og kulturskoletilbud til barn og unge organisert i tilknytning til skoleverket eller til kulturlivet ellers. Man skulle tro at dette skulle sikre et godt tilbud til alle, men lovteksten er åpen når det gjelder omfang og innhold. Dette har bl.a. medført at det er store forskjeller mellom kom-

munene. Den uheldige konsekvensen er at barn og unge ikke er sikret det samme tilbudet utover hele landet.

Arbeiderpartiet og et flertall i komiteen mener at kulturell kompetanse og ikke minst kulturell bevissthet er viktig for unges evne til å kunne tolke og forstå et komplekst samfunn. Det er dessuten viktig for deres evne til kreativitet og nytenkning. Arbeiderpartiet mener derfor at et overordnet mål må være å sikre alle barn og unge et kulturtilbud i sitt nærmiljø.

Inntil 2004 ble den statlige bevilgningen til musikk- og kulturskolene gitt som øremerket tilskudd til kommunen. Fra 2004 ble disse bevilgningene innlemmet i det generelle rammetilskuddet. I en situasjon med presset kommuneøkonomi frykter vi i Arbeiderpartiet at musikk- og kulturtilbudet i de enkelte kommunene vil bli rammet, og det ser vi allerede eksempler på. Fjerning av det øremerkede tilskuddet rammer f.eks. Namsos kommune, som har fått om lag 100 000 kr mindre ved årets budsjett, og Tromsø kommune, som har fått 200 000 kr mindre til drift av kulturskolen. Derfor fremmer vi i dag forslag om at det øremerkede tilskuddet til kulturskolene gjeninnføres. Dessverre har vi ikke fått flertall for dette forslaget i komiteen. Regjeringspartiene opprettholder sitt mantra om kommunal frihet. Men jeg kan ærlig talt ikke se hvordan man kan få økt frihet når bevilgningene reduseres, slik de gjør i Namsos og eksempelvis i Tromsø.

Vi i Arbeiderpartiet er naturligvis opptatt av at kommunene skal ha en stor grad av frihet. Men da er det også avgjørende at kommunene har tilstrekkelig økonomisk spillerom. Etter at det øremerkede tilskuddet falt bort, har mange kommuner økt foreldrebetalingen utover det taket Stortinget hadde satt nasjonalt. Noen steder har betalingen økt med mer enn 50 pst. I Drammen er prisen nå 2 400 kr pr. år, i Oslo har den steget til 2 600 kr, mens foreldrene eksempelvis i Bodø må ut med 2 800 kr for å la sine barn gå på en musikk- eller kulturskole. Hvem sier at det fremdeles er et tilbud til alle når foreldrebetalingen blir så høy?

Vi beveger oss dessverre i en retning der kulturtilbudet i noen kommuner blir et tilbud til dem som har god råd. Arbeiderpartiet synes at dette er en åpenbar negativ utvikling. Departementets begrunnelse for å øke foreldrebetalingen er å kunne utvide tilbudet for derved å kunne tilby flere barn og unge plass. Men gjelder den samme logikken innenfor barnehagesektoren, eller f.eks. innenfor SFO?

Vi er naturligvis, som departementet, opptatt av å gi et tilbud til flest mulig, men er bekymret for en utvikling der mors og fars økonomi blir avgjørende. For Arbeiderpartiet innebærer målsettingen om «en kulturskole for alle» at absolutt alle barn, uavhengig av foreldrenes økonomi, skal ha muligheten til deltakelse. Vi deler derfor ikke departementets syn om at en økning av foreldrebetalingen vil være med på å redusere ventelistene.

Arbeiderpartiet mener at et tak på foreldrebetalingen er helt avgjørende for å nå vårt mål om et tilbud til alle barn, til alle unge. Vi kan ikke – og skal ikke – havne i en situasjon der nivået på egenbetaling støter ut barn fra familier med dårlig råd. Vi beklager at det ikke er flertall

for å opprettholde taket på 1 600 kr. Vi mener det er særlig avgjørende at departementet følger utviklingen nøye, både når det gjelder beløpets størrelse, og om de kommunene som benytter økt foreldrebetaling, gjør det for å redusere sine egne kostnader, sine egne kommunale utgifter til kulturskolene. Vi har forstått at departementet også er opptatt av dette, at de er interessert i det, og at de vil følge nøye med. Det har også hele komiteen sagt seg enig i. Det sier meg at innerst inne er kanskje ikke alle partiene helt sikre på at fjerning av øremerking og fjerning av tak er veien å gå.

Arbeiderpartiet mener at estetisk forståelse er viktig både som grunnlag for personlig vekst og som inspirasjon til læring. Det er derfor viktig at kunst og estetikk har sin naturlige plass i grunnskolen. Arbeiderpartiet ønsker at samarbeidet mellom grunnskolen og musikk- og kulturskolen ytterligere videreutvikles, og vi har i den forbindelse fremmet forslag om at Regjeringa skal ta initiativ til prosjekt der lærere fra kulturskolen arbeider for kvalitetsheving av kulturinnsatsen i grunnskolen, både i opplæring av lærere og elever. Dette vil kunne bidra til å vekke kulturinteressen. I forbindelse med stortingsmeldingen basert på Kvalitetsutvalgets innstilling vil dette bli nærmere drøftet.

Det er nyttig å få en bred debatt om musikk- og kulturskolene. Det overordnede målet er å bygge ut et bredt tilbud som er åpent for alle. Vi tror, som sagt, at økt foreldrebetaling ikke er veien å gå for å åpne for de mer enn 20 000 barn som i dag står i kø. Vi vil heller gjeninnføre det øremerkede tilskuddet og sette tak på foreldrebetalingen. Vi mener faktisk at dette vil være gode tiltak som i svært liten grad ville ha grepet inn i den nødvendige lokale handlefrihet.

Talentene våre finnes overalt. Det er derfor avgjørende å kunne gi dem et rom for kreativitet, utfoldelse og oppfølging. Skal vi sikre et tilbud til alle barn, er vi avhengige av et nasjonalt løft. Vi kan ikke legge hele byrden på kommunene, som allerede har en svært presset økonomi.

Til slutt vil jeg ta opp forslagene nr. 1, 2 og 3 i innstillingen. Subsidiært vil Arbeiderpartiet støtte forslag nr. 6 fra SV, og jeg ber om at voteringen blir lagt opp slik at det blir mulig.

Presidenten: Representanten Eva M. Nielsen har tatt opp det forslaget hun refererte til. Det blir replikkordskifte.

Jan Olav Olsen (H): Igjen har vi en sak der Arbeiderpartiet tydeligvis vil detaljstyre kommunene. Representanten Eva M. Nielsen snakker om kommunal handlefrihet, men hun er ikke villig til å følge det opp ved å gi kommunene denne handlefriheten – heller ikke i denne saken. Det er tydelig at Stortinget skal regulere kommunenes virksomhet ned på detaljnivå.

Jeg vil gjerne spørre Arbeiderpartiets hovedtalsperson om ikke Arbeiderpartiet ser styrken i at den kommunale oppgaven som jo kulturskolen er, skal styres av kommunene selv. Eller mener virkelig Arbeiderpartiet at all suk-

sess og all lykke i livet er avhengig av at Stortinget detaljstyrer? Hvor er Arbeiderpartiets tillit til lokalpolitikere, ikke minst sine egne lokalpolitikere?

Eva M. Nielsen (A): Det var et voldsomt sterkt spørsmål fra Høyre – om all lykke skal vedtas i Stortinget. Det hadde vært enkelt det, da!

Som jeg sa i mitt innlegg: Man kan spørre seg: Hvor stor verdi har den lokale handlefriheten når kommunene ikke har tilstrekkelig god økonomi til å kunne velge? Vi mener faktisk ikke at kommunenes mulighet til å utforme musikk- og kulturskoletilbudet blir begrenset gjennom øremerking.

Og jeg må få lov til å minne Høyre om at så sent som ved behandlingen av siste statsbudsjett stemte Høyre, Kristelig Folkeparti mfl. for øremerking for barnehage-sektoren. Er det da slik i den saken at Høyre ikke stoler på sine lokalpolitikere når det gjelder barnehagesektoren? Jeg må si at man nå i denne salen snakker om lokal handlefrihet og tillit til lokalpolitikere litt ettersom det passer det enkelte parti.

Arne Sortevik (FrP): Det er to ting som står sentralt i debatten. Det ene er øremerking av midler, som også foregående replikant var inne på. Arbeiderpartiet, som er en sterk tilhenger av lokalt selvstyre, vil altså ha et øremerket tilskudd – til og med til et tilbud som benyttes av mindre enn 15 pst. av elevene i den ordinære skolen. Hvorfor er det da så viktig for Arbeiderpartiet å styre dette?

Det andre viktige spørsmålet i saken er tak på foreldrebetalingen. Hvorfor mener Arbeiderpartiet at en pris som har stått uendret siden 1993, i hovedsak fortsatt skal være uendret? Hvorfor har man ikke tiltro til at de lokale eierne kan se både på innhold og dimensjonering og sette en pris som gjør at sannsynligvis flere vil komme til å bruke tilbudet?

Eva M. Nielsen (A): Jeg prøvde å notere i farten, og mener at Fremskrittspartiet hadde i hvert fall fire spørsmål til Arbeiderpartiet. Jeg tror det blir litt liten tid til å besvare alle, så jeg vil prioritere.

For det første: Det er ikke slik at bare 15 pst. av barna bruker musikk- og kulturskoletilbudet. I mange kommuner er det faktisk mer enn 50 pst. som får et tilbud, og det er mange som har langt over de 30 pst. som Stortinget har antydnet som et foreløpig mål. Vi tror at å beholde taket vil være med på å sikre at alle har råd til å la barna som er interessert i kulturskolene, som er interessert i å drive med musikk eller andre ting, få gå der. Det er mors og fars økonomi som avgjør om man har råd. Det må ikke være slik at det skal koste 2 800 kr å ha et barn i musikk-skolen – det er helt feil – slik som eksemplet fra Bodø viser.

Rolf Reikvam (SV): En stor del av meldingen omhandler grunnskolen. Nå har vi i komiteen klart å vri den over til også å omhandle kulturskolene i større grad enn det meldingen gjør, og det er jeg glad for at vi har klart.

Jeg har et spørsmål som gjelder kultur i grunnskolen. Eva Nielsen sa at kunst og estetikk skal ha sin plass i grunnskolen. Og så sa hun at de ville komme tilbake til dette når vi får stortingsmeldingen basert på Kvalitetsutvalgets innstilling. Det gleder meg. Vi skal jo diskutere dette ved et senere høve, men ut fra det vi har sagt i innstillingen, og ut fra det Eva Nielsen nå sa fra talerstolen, vil jeg spørre: Er hun enig med SV i at kulturkompetanse vil være viktig å definere inn som en basiskompetanse, hvis vi skal bruke den type begreper når vi kommer til stortingsmeldingen, slik at vi understreker kulturkompetanse som en grunnleggende kompetanse, et basisfag som elevene skal få opplæring i gjennom hele utdanningsløpet, fra første til tiende klasse – eller 13 år?

Eva M. Nielsen (A): Kulturfag som basisfag, og kultur og estetikk som basiskompetanse, er faktisk en veldig interessant debatt. Vi har fokusert mye på matematikk, engelsk og norsk. Vi har i dag en del basisfag som vi definerer som stolpene i barns utdanning og opplæring i grunnskolen.

Arbeiderpartiet har også hatt en diskusjon om kultur som basisfag i grunnskolen. Og, som jeg sa, vi ønsker å ta den diskusjonen fullt ut når vi skal behandle meldingen basert på Kvalitetsutvalgets innstilling. Vi ønsker å se på muligheten for om dette kan være mulig. Det eneste som kan være vanskelig, er at man utvider basisfagbegrepet slik at man til slutt har uthult det. Det ønsker vi ikke å være med på. Men vi takker for invitasjonen fra SV, og vil være med på den diskusjonen om kultur som basisfag.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Jan Olav Olsen (H): Grunnskolen er tillagt store og betydelige oppgaver i samfunnet vårt. Ikke bare skal barn læres de grunnleggende ferdigheter, grunnskolen skal også gi barna i samarbeid med heimen «god allmennkunnskap, slik at dei kan bli gagnlege og sjølvstendige menneske i heim og samfunn». Opplæringen skal også legge grunnlaget for videre utdanning for den enkelte og for et høyt kompetansenivå i folket. Opplæringslovens § 1-2 setter sannelig høye mål.

Den enkelte elev må gis muligheter til å få og utvikle en helhetlig kompetanse. Kulturopplevelser og egenaktivitet er viktige elementer for å gi denne kompetansen og muligheter for identitetsbygging. Dette er ikke nye oppgaver for skolen. I hele skolens historie har skolen vært en formidler av kunst, kultur og tradisjoner. Denne oppgaven har skolen løst på en svært god måte. Skolen må også i framtida gis muligheter til å fylle denne rollen, i en tid med ny teknologi og med en informasjonsstrøm og påvirkningsstrøm som bare fantasien setter grensninger for. Både gjennom formidling og egenaktivitet må barn gis mulighet til å skaffe seg helhetlig kompetanse og bygge opp egen identitet. Også dette er viktige sider ved skolens aktivitet, i tillegg til innlæring av basisferdigheter. Dette må heller ikke glemmes.

Skolen makter selvsagt ikke dette alene – «i samarbeid og forståing med heimen», står det i opplæringslo-

ven. I tillegg må det knyttes nære og sterke bånd til institusjoner og organisasjoner i lokalsamfunnet. St.meld. nr. 38 for 2002-2003 slår fast at Den kulturelle skolesekken skal ha til formål å gi et profesjonelt kulturtilbud i skolen, at kunst og kultur skal integreres i skolen, og at det skal arbeides for en god organisering og arbeidsdeling mellom skolene, lokale kulturinstitusjoner, lag og foreninger. Lokale bibliotek og museer har viktige roller.

Det er enighet om betydningen av at barn får gode kunstopplevelser og gis muligheter for egenaktivitet. Skal skolen kunne gi dem gode opplevelser, er det viktig å bygge opp nødvendig kompetanse på den enkelte skole. Det kan vises til altfor mange eksempler der kunstformidling i skolen er blitt en engangshappening som mer har vært til skade enn til oppbygging. Det må gis rom og plass til de nødvendige forberedelser og etterarbeid. Skal skolen lykkes med det, må nødvendig kompetanse finnes, helt fra bestillerkompetanse til pedagogisk kompetanse og faglig kompetanse innenfor dette området. Uten denne kompetansen vil vi ikke lykkes, og deler av kompetansen er fraværende på mange skoler i dag.

De kommunale kulturskolene har en stor og viktig rolle i denne sammenhengen. Utviklingen innen musikk- og kulturskolene har vært imponerende siden den spede oppstart for 30 år siden. Ikke minst gjennom lovfestingen i opplæringsloven § 13-6 har tilbudet fått en nødvendig forankring i det samlede opplæringstilbud. Ingen i komiteen er uenig i viktigheten av kulturskolene. Dette framgår klart av komitemerknadene. Den store betydning kulturskolene har i svært mange kommuner, understrekes av komiteen. Komiteen understreker også at kulturskolen skal være et skoleslag uavhengig av grunnskolen og et supplement til grunnskolen. Det forhindrer ikke at det er her uenigheten i komiteen framkommer. Arbeiderpartiet og SV foreslår og vil gjeninnføre det øremerkede tilskuddet og beholde tak på foreldrebetalingen. Høyre avviser begge deler. Øremerkingen ble innlemmet i rammetilskuddet fra 1. januar i år, etter 20 års øremerking. Det er lang tid med øremerket tilskudd. Vi mener at kommunene har vist evne og vilje til å prioritere kulturskolene. Det er vi sikre på vil fortsette. Vi har tro på lokalpolitikernes vilje og evne til å prioritere dette tilbudet. Vi deler altså ikke frykten for nedprioritering.

Tak på foreldrebetalingen kan etter vår mening ikke opprettholdes etter innlemming i rammetilskuddet. Stortinget kan ikke og bør ikke gå inn og styre kommunenes frie inntekter. Mindretallet ønsker med sitt forslag å detaljstyre kommunene i en grad som jeg vil tro de fleste kommuner og lokalpolitikere vil reagere på. Frykten for stor prisoppgang synes overdrevet. Det er klart at noe prisjustering må forventes i forhold til et tak som har vært uendret siden 1992, men min påstand er at en pris på 2 000–2 500 kr pr. år er en akseptabel pris for å ta del i kulturskoletilbudet. Vi deler ikke den oppfatningen at kulturskolenes framtid så å si står på spill på grunn av dette. Vi mener tvert imot at en friere fastsetting av foreldrebetalingen kan være nødvendig for at kulturskolene skal kunne utvikle seg. Påstandene som er kommet, bl.a. fra Kulturskolerådet, med hensyn til dette, må jeg si at

jeg oppfatter som en overdramatisering. Jeg beklager at det fra enkelte har kommet profetier som vil kunne ha selvoppfyllende effekt. Det forhindrer ikke at også vi har med en merknad der vi ber departementet følge utviklingen nøye, for intensjonen om et bredt kulturskoletilbud der ingen blir ekskludert, står fast.

Til slutt: Komiteen understreker Kulturskolerådets viktige rolle som utviklingsaktør, veileder og koordinator. Jeg er glad for den store enighet om at Kulturskolerådet skal fortsette sin virksomhet uten å bli underlagt det statlige regionale utdanningssystemet. Det forhindrer byråkratisering og understreker kulturskolenes uavhengighet av det formelle skolesystemet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Lena Jensen (SV): Komiteen har i innstillingen vært opptatt av at man skal få en kulturskole for alle. Komiteens flertall, som også består av Høyre, har konstatert i innstillingen at Stortinget ikke har fulgt opp målsettingen for kulturskolene om en finansieringsdeling mellom stat, kommune og foreldrebetalning på 45 pst., 45 pst. og 10 pst., som Eikemo-utvalget la opp til.

Flertallet, som også består av Høyre, har understreket Stortingets målsetting om at minst 30 pst. av grunnskoleelevne skal få et kulturskoletilbud, fortsatt skal stå fast.

Mitt spørsmål til representanten er: Hvilke konkrete tiltak ser Høyre for seg for å oppnå denne målsettingen?

Jan Olav Olsen (H): Representanten Lena Jensen siterer korrekt fra innstillingen. Vi er opptatt av at kulturskolene fremdeles skal være et bredt tilbud og et tilbud som ikke skal ekskludere noen. Vi mener at det som gjøres i forhold til overføring av det øremerkede tilskuddet til rammetilskuddet, og at taket oppheves, ikke vil forrykke noe i den intensjonen og målsettingen.

De tiltak som ligger der, er tiltak som kommunene selv må velge å sette inn gjennom sine budsjettbehandlinger og sine bevilgninger. Det er altså slik at kommunene samlet sett i siste regnskapsår har bevilget 900 mill. kr til kulturskolene. Tilskuddet som var øremerket over statsbudsjettet, var på 90 mill. kr. Kommunene har altså bevilget 900 mill. kr. Det sier seg selv at den store tyngden for å gjøre dette til et bredt tilbud, har ligget og fortsatt må ligge i kommunene.

Arne Sortevik (FrP): Jeg minner om at saken vi drøfter, dreier seg om kunst og kultur både i og i tilknytning til grunnskolen, og jeg minner om at kultur er en del av den ordinære undervisningen. Den kulturelle skolesekken er en stortingsmelding som er behandlet før denne som vi behandler i dag, men som vi avlegger mange visitter gjennom St.meld. nr. 39, som er dagens tekst.

Hvorfor kan ikke Høyre slutte seg til at midler fra Den kulturelle skolesekken kan brukes til f.eks. skolebibliotek og til kommunale kulturskoler for å følge opp de intensjonene og de målsettingene som er malt med bred pensel for ordningen med Den kulturelle skolesekken?

Jan Olav Olsen (H): Det er klart at det er viktig å se både St.meld. nr. 38 om Den kulturelle skolesekken og St.meld. nr. 39 som vi behandler nå, i sammenheng. De må også ses i sammenheng med stortingsmeldingen om kultur.

Vi har gjort mange visitter til Den kulturelle skolesekken gjennom innstillingen her, og det er viktig å knytte nære bånd mellom Den kulturelle skolesekken og kulturskolene og kultur i skolen. Det må skje på mange måter. Når det gjelder Den kulturelle skolesekken, er det midler som i første omgang skal gå til kulturopplevelser med framføringer, der elevene skal få gode kulturelle opplevelser, mens kulturskolene er basert mer på egenaktiviteter hos elevene. Denne sammenhengen og konteksten må vi finne i grunnskolen.

Når det gjelder bruk av midler, tror vi det er noe som må gå seg til etter hvert. Den kulturelle skolesekken er jo relativt ny, og vi må se hvordan dette går seg til. Men jeg tror det er viktig å se sammenhengen, og den må vi hele tida ha i minne.

Rune J. Skjælaaen (Sp): I 2002 foreslo Regjeringen å kutte i utviklingsmidlene. De kom inn igjen etter behandlingen i Stortinget.

Mitt spørsmål er: Hvordan vurderer representanten Olsen utviklingsmidlenes betydning i framtiden, og mener han at 7,5 mill. kr er tilstrekkelig på bakgrunn av den store søkermassen som er til disse utviklingsmidlene?

Jan Olav Olsen (H): Er det noen midler som er tilstrekkelige? – Sannsynligvis ikke.

Jeg har stor tro på disse utviklingsmidlene, og det er riktig, som representanten Skjælaaen sa, at det var foreslått tatt ut av budsjettet. Vi var vel mange på begge sider av grensen posisjon/opposisjon som sloss for å få disse midlene inn. Det er jo et beløp som har stått relativt stille uten den store økningen gjennom årene. Jeg har tro på at det her må framskaffes midler som sørger for at en kan ha en kontinuerlig utviklingsprosess i kulturskolene, og det er viktig at denne prosessen ledes og koordineres av Kulturskolerådet. Men å stå her og si at vi må ha mer penger til dette i neste års budsjett, vil jeg ikke.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Arne Sortevik (FrP): St.meld. nr. 39 om kunst og kultur i og i tilknytning til skolen henger nøye sammen med St.meld. nr 38 om Den kulturelle skolesekken, som er behandlet av kulturkomiteen. Meldingen her behandler mer enn anført i flere budsjettinnstillinger, senest i budsjettet for 2003 fra en samlet KUF-komite.

Fremskrittspartiet mener det er positivt med en bred redegjørelse for kunst og kultur i og i tilknytning til grunnskolen. Likevel er det jo tilskuddet til musikk- og kulturskoler som klart står i fokus.

Fremskrittspartiet har under behandlingen av kommuneproposisjonen for 2004 støttet forslaget om å innlemme tilskuddet til kulturskoler i rammetilskuddet til kommunene. Dimensjonering av og innhold i tilbudet, som i dag

omfatter under 15 pst. av elevene, bør etter vår mening overlates til den enkelte kommune. Fremskrittspartiet har merket seg opplysningene fra Kommunenes Sentralforbund om at kommunesektoren i 2002 samlet brukte vel 900 mill. kr på musikk- og kulturskoler. Gjennom de siste åtte årene har deltakelsen ligget på mellom 10 og 13 pst. av elevene i grunnskolen.

Det er interessant at mange av høringsinstansene sterkt anbefaler statlig øremerking for et tilbud som gjelder såpass få. Det er videre interessant at partier som i andre sammenhenger snakker varmt og inderlig for lokalt selvstyre og imot øremerking av midler direkte fra staten, som f.eks. Arbeiderpartiet og SV, i denne saken vil ha gjeninnført øremerkede midler til kommunale kulturskoler, et tiltak for 13 pst. av dagens elever i skolen.

Det er interessant med forslag om gjeninnføring av øremerking fra SV av én grunn til. I kommuneproposisjonen for 2004 sørget jo SV for å fjerne øremerkingen av tilskudd til leirskoleopphold for grunnskoleelever i 7. klasse. Her deltar så mye som 60 000 elever fra samme klassetrinn hvert år. Hvorfor dette sterke engasjementet fra SV for å fjerne øremerking av penger til leirskoleopphold, og hvorfor denne overivrigheten for øremerking av penger til kulturskoler? Det blir et dårlig svar fra SV om begrunnelsen er at leirskoler ikke er lovpålagt og kulturskoler er det. Oppslutningen om leirskoleopphold er overveldende stor og bør telle. Mener virkelig SV at lokal handlefrihet også skal omfatte prioritering av midler, bør SV også kunne stole på kommunestyrenes prioriteringer.

Når det gjelder punktet om kultur i skolen, peker Fremskrittspartiet på at Norge er blant de OECD-land som bruker flest undervisningstimer på estetiske fag i grunnskolen. Bare norsk, matematikk og samfunnsfag har høyere timetall. Fagene kunst og håndverk har til sammen hele 1 330 timer, bare norsk med 2 033 og matematikk med 1 387 har flere timer. En økning av dette ser ikke vi i Fremskrittspartiet behov for. Når Fremskrittspartiet likevel vil utvide skoledagen noe, er det til basisfag, samt for å få plass til nye fag som økonomi, teknologifag og obligatorisk annet fremmedspråk. Men samtidig mener vi at ressurser i en kommunalt oppbygd kulturskole kan brukes i obligatorisk undervisning i kunst, håndverk og musikk i grunnskolen, forutsatt at kvalitet kan dokumenteres.

Komiteen omtaler også Den kulturelle skolesekken. Komiteen understreker at man bør la kulturskolen spille en aktiv rolle i utformingen av skolesekken for å sikre at lokale ressurser blir utnyttet, og at man får lokalt preg på skolesekken.

Når komiteen også peker på skolebibliotekets viktige rolle som kulturformidler i skolen, er det viktig å minne om at skolebibliotekene har en dobbeltoppgave. Stimulering av leselyst bidrar både til bedre leseferdighet og dermed bedre læringsresultater, og samtidig styrkes kulturforståelse og kulturinteresse.

Etter Fremskrittspartiets mening bør vi derfor åpne Den kulturelle skolesekken også mot skolebibliotekene. Etter Fremskrittspartiets mening åpner den overordnede

målsetting for Den kulturelle skolesekken nettopp for at midler kan brukes for å styrke skolebibliotektilbudet for den enkelte skole. På den måten mener vi at kompetansmangel og mangel på tidsressurser til skolebibliotekjennesten kan avhjelpest. Dette er etter vårt syn opp til kommunene selv, som jo er eiere av både skoler og kulturskoler.

Kulturskolen og finansiering av kulturskolen har fått bred omtale i innstillingen. Fremskrittspartiet er enig i oppheving av det nasjonale taket på foreldrebetaling.

I tråd med synet om at finansieringen legges inn i rammetilskuddet og overlates til kommunal prioritering følger det etter Fremskrittspartiets mening også at det ikke skal legges føringer på prisen. Dimensjonering, innhold og pris overlater vi til skoleeiers – kommunestyrets – prioritering. Men også her er Fremskrittspartiet opptatt av å knytte Den kulturelle skolesekken sammen med den ordinære skolesekken.

I komiteens merknad om Den kulturelle skolesekken heter det på side 5 i Innst. S. nr. 50 for 2003-2004:

«Komiteen vil videre legge vekt på at Den kulturelle skolesekken må ivareta deltakerperspektivet og legge til rette for at elevene selv får anledning til å utfolde seg, slik at de ikke blir bare passive mottakere av kunst- og kulturinntrykk.»

Fremskrittspartiet støtter også ønsket om en forankring i skolen og ønsket om lokalt eierskap. I tråd med dette mener Fremskrittspartiet at den enkelte kommune har en mulighet til å bruke midler tildelt fra Den kulturelle skolesekken også til kommunal kulturskole.

Etter vårt syn er det viktig å se forhold i sammenheng – både for å sikre god ressursutnyttelse og for å sikre et godt resultat kulturmessig. I tråd med visjoner, mål og intensjoner kan og bør Den kulturelle skolesekken åpnes mot den obligatoriske skole, mot skolebibliotek og mot kommunal kulturskole. Da blir det kultur i og i tilknytning til grunnskolen på en god, en meningsfylt og en smart måte.

Til slutt: Fremskrittspartiet har sluttet seg til satsingen på talentutvikling. Fremskrittspartiet mener imidlertid at utviklingsarbeid og erfaringsutveksling bør ivaretas av kommunene selv. Vi støtter derfor verken oppgavetildeling til fylkesmannsembetet i Sør-Trøndelag eller til Norsk Kulturskoleråd. Vi støtter derfor heller ingen av de fremsatte forslagene i innstillingen, fra henholdsvis Arbeiderpartiet og SV.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Vidar Bjørnstad (A): Vi ser også i denne saken at Fremskrittspartiet blir støttespiller for Regjeringens opplegg med å velte kostnader over på foreldrene og øke egenbetalingen langt utover prisstigningen. I fjor var det skolefritidsordningen, nå er det kulturskolene.

Fremskrittspartiet mener ifølge innstillingen at dagens økning i egenbetalingen er akseptabel, men er av den oppfatning at i prinsippet bør prisen dekke kommunenes kostnader ved kulturskolene. I Fremskrittspartiets merknader er det opplyst at det dreide seg om 900 mill. kr i

2002. Det vil bety, hvis en skulle følge Fremskrittspartiets linje, en tre–fire-dobling av dagens pris i egenbetaling. Mener Fremskrittspartiet også at det vil være et akseptabelt nivå for foreldrene for at barna skal kunne ta del i et kulturskoletilbud?

Arne Sortevik (FrP): Poenget med at vi nevner dette med de 900 mill. kr, er bl.a. at det fremviser kommunesektorens villighet til å bruke egne midler nettopp på kulturskolen. Fremskrittspartiet har pekt på, og jeg gjorde også det til et hovedpoeng i mitt innlegg, at vi har tiltro til det kommunale selvstyret i denne saken når det gjelder å dimensjonere tilbudet til de elevene, altså under 15 pst., som i dag bruker det. Og jeg gjentar at vi tror at en dimensjonering av innholdet sammen med en tilhørende prissetting faktisk kan være med og bidra til at flere enn disse ca. 13 pst. velger kulturskole som et tilbud, selv med en begrenset foreldrebetaling.

Rolf Reikvam (SV): Dette må være et av de få områdene der Fremskrittspartiet har tillit til det kommunale selvstyret.

Representanten Sortevik brukte masse tid på SV og øremerking. Det vi vet, er at øremerkingen har funket slik at den har utløst kommunale midler. Derfor mener vi at det er viktig å opprettholde et statlig tilskudd som et incitament, og det er det vi skriver. Det er ikke øremerking som er viktig for oss, men midler som et incitament for å utløse kommunale midler.

Fremskrittspartiet har i denne saken, som i mange andre saker, stort sett meldt seg ut i forhold til resten av komiteen. De står alene om de aller fleste merknadene.

Så sier Arne Sortevik at kommunene bruker 900 mill. kr, og det må kommunene få lov til å prioritere selv. Da vil jeg spørre Arne Sortevik ut fra det de skriver om kulturskolene her: Mener Fremskrittspartiet at det er en riktig prioritering av kommunesektoren å bruke 900 mill. kr til kulturskolene? Jeg minner om at Fremskrittspartiet i sine merknader «anbefaler at kommunene legger til grunn at prisen for kommunale kunsts skoler dekker kommunens utgifter til et slikt kommunalt tilbud». Det blir svære priser på egenbetalingen.

Arne Sortevik (FrP): Det kan man jo få til å virke som et stort tall. Poenget er fortsatt at hvis man ikke gjør noe med innhold og dimensjonering, gjør man heller ingenting med prisen. Vi er altså for at de lokale eierne skal lage et tilbud som kan rekke ut til flere, men også til en billig penge. Samtidig er vi innstilt på at foreldrene må være med og betale noe.

Så sier representanten fra SV at Fremskrittspartiet også i denne saken har meldt seg ut. Nå er det vel flere partier som har meldt seg ut i denne saken, og da tenker jeg spesielt på koblingen mellom Den kulturelle skolesekken og den saken vi diskuterer i dag. Det er liten opptatthet av nettopp å kunne koble de midlene som ligger i Den kulturelle skolesekken, til den kulturaktiviteten som skjer i den ordinære skolen. Det synes vi er synd.

Presidenten: Presidenten vil minne om at etter forretningsordenen er det møteplikt i komiteen og ikke anledning til å melde seg ut.

Arne Lyngstad (KrF): Det interessante i representanten Sorteviks innlegg var forsøket på å presentere Fremskrittspartiets læringssyn i forhold til kulturens plass, og han forsøkte også å lage et balansert innlegg når det gjaldt det. Men Fremskrittspartiet har i innstillingen ikke villet være med på merknader hvor en vektlegger en estetisk anerkjennelse som «viktig både som personlig opplevelse og som inspirasjon og grunnlag for læring» og sier at «et godt læringsmiljø kjennetegnes av kreative prosesser». Etter å ha hørt representanten Sorteviks innlegg sitter jeg og lurer på: Hvilken plass har kulturen i et helhetlig kompetanse- og læringssyn i Fremskrittspartiet?

Arne Sortevik (FrP): I mitt innlegg viste jeg til at Norge er blant de OECD-land som faktisk bruker flest undervisningstimer på estetiske fag i grunnskolen. Vi ønsker ikke å forandre det, men samtidig gjorde jeg det også klart at vi heller ikke ønsker å utvide det. Vi er opptatt av at når vi skal ha en noe lengre skoledag, skal vi bruke den til andre fag enn de estetiske fagene. Men vi har altså en bred og god base for estetiske fag i grunnskolen når det gjelder kunst og håndverk. Det skal og bør vi fortsatt ha.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet.

Lena Jensen (SV): SV ser på meldingen som et svar på flertallets merknader i budsjettinnstillingene i 2001 og 2002 og på at en samlet komite i 2003 bad om at det ble framlagt en egen stortingsmelding på bakgrunn av Eikemo-utvalgets utredning om musikk- og kulturskolene, der tilskuddssatsen ble vurdert.

Jeg må bare beklage og si at meldingen i liten grad gir svar på Stortingets bestilling av en melding der kulturskolenes plass i kulturlivet er diskutert, verken når det gjelder mål, virkemidler eller økonomi. Jeg konstaterer at meldingen i hovedsak beskriver kulturskolens utvikling generelt samt tar for seg andre sider av kunst og kultur i tilknytning til grunnskolen.

Jeg er enormt glad for å vise til at komiteen har understreket i sin innstilling viktigheten av kultur i grunnskolen og kulturell bevissthet, og at kulturelle ferdigheter og forståelse i stor grad må være en del av den kompetansen som elevene skal tilegne seg gjennom grunnskoleløpet. Kulturell kompetanse er avgjørende for å kunne tyde og tolke et komplekst samfunn og en betingelse for å kunne tilegne seg det mangfold av uttryksformer en blir møtt med. Samtidig vil jeg påpeke at kulturell bevissthet er viktig både for de unges orienteringsevne og for deres evne til kreativitet, nyskaping og idériksomhet.

Jeg mener komiteen har sendt ut et viktig og særdeles sterkt signal opp mot den varslede stortingsmeldingen fra Regjeringen om kvalitet i grunnskoleopplæringen. Kulturell kompetanse må være en av de viktige deler av den

basiskompetansen som elever skal ta med seg i ryggsekken når de forlater grunntidningen. Dette ber jeg statsråden ta med seg.

SV mener at et skolebibliotek må være et ressurscenter i skolen. SV mener at det er avgjørende viktig å ruste opp skolebibliotekene i grunnskolen for å styrke kvaliteten i skolen. Undersøkelser viser at mange skoleelever har liten tilgang på skolebibliotek, og at kvaliteten på tilbudet mange steder er lavt. En enstemmig komite uttaler at skolebibliotekene bør inneholde tilfredsstillende utvalg av skjønnlitteratur og faglitteratur samt lydbøker, videoer, CD-ROM og aviser. Tilgang til stort og variert utvalg er en forutsetning for at biblioteket skal fungere som en aktiv kulturformidler. Hele komiteen sier også at skolebibliotekene må bli åpne og tilgjengelige ressursentra på skolene. Da vil jeg i mitt innlegg utfordre statsråden: Hvordan vil statsråden følge dette opp med konkrete tiltak? Kvalitativt gode skolebibliotek er viktige og avgjørende verktøy for å skape leselyst, kreativitet, forståelse av tekst og kritisk tenkning blant barn og unge. Ved siden av å være en arena for lesing vil et godt utbygd skolebibliotek gi et differensiert og aktuelt tilfang av materiell som vil kunne gi individuelt tilrettelagt opplæring. Tilrettelagt opplæring er en av de viktigste store utfordringene vi står overfor når det gjelder å styrke kvaliteten i grunnskoleutdanningen, og jeg mener at skolebibliotekene er et av de viktigste verktøyene vi må bruke.

SV er opptatt av tilgjengelighet for elevene, og at kompetansen på skolebibliotekene skal styrkes. Vi er ikke opptatt av på hvilken måte det skjer, men vi konstaterer at det både trengs økt kompetanse, tilgjengelighet og en bredde i materialet i skolebiblioteket, og at det også trengs et endret syn på hva et skolebibliotek er. Derfor vil jeg igjen håpe at statsråden følger opp min utfordring: Hvilke konkrete tiltak vil statsråden sette i verk for at skolebibliotekene skal bli åpne og tilgjengelige ressursentre på skolen?

Et annet område SV er opptatt av når det gjelder kultur i skolen, er museene, der vi, sammen med Arbeiderpartiet, legger inn et forslag om at man ber Regjeringen ta initiativ til at grunnskoleelevene får gratis adgang til flere museer.

Det er et dikt som jeg har blitt veldig inspirert av, nå når jeg skal gå over til å snakke om komiteens innstilling, som omhandler det meldingen egentlig skulle dreie seg om, nemlig kulturskolen og kulturskolens rolle for barn og unge og utviklingen av kulturlivet framover. Dette diktet er skrevet av ei lita jente som jeg kjenner veldig godt. Diktet heter «Lyvediktet»:

«Jeg har en kjole av gull. Jeg kan skli på regnbuen.

Jeg kan fly høyt i sky. Jeg kan lyve.» Kaia, 8 år.

Innstillingen bevitner en svak stortingsinnsats for kulturskolens framtid. Det er langt mellom ord og handling. Selv om Regjeringens innsats var svak – man hadde forventet en melding som gikk inn på visjoner og mål for en videreutvikling av kulturskolen, og at Regjeringen ville fremme konkrete tiltak for en slik videreutvikling, men det fantes det lite spor av – så kunne komiteen på Stortinget fått til noe i sin innstilling, men det har i liten grad

skjedd. Innstillingen er full av rosende formuleringer om hvor viktig kulturskolene er for utviklingen av kreative barnesinn og levende lokalsamfunn, men foreslår ingenting når det gjelder faktiske tiltak og finansiering. Derksom det skulle stå på den statlige innsatsen og de statlige visjoner om utviklingen av kulturskolen, ser det etter mitt syn meget mørkt ut for kulturskolens framtid.

Siden 1997 har opplæringsloven pålagt alle kommuner å ha et musikk- og kulturskoletilbud til barn og unge. Det har vært bred politisk enighet om at tilbudet bør være så stort og terskelen for å delta så lav at kulturskolen ikke utelukker noen som ønsker det. Dette er nedfelt i Stortingets målsetting, som vi også opprettholder i vår innstilling, at minst 30 pst. av elevene i grunnskolen skal ha et kulturskoletilbud, og under visjonen «En kulturskole for alle», som skulle sikres og gjennomføres med et tak på egenbetalingen, slik at foreldrenes økonomi ikke skulle være utslagsgivende for barns deltakelse. Enten har stortingsflertallet nå mistet troen på sine målsettinger, eller så har engasjementet for kulturskolens framtid avtatt. I dag er det kun 13 pst. av landets grunnskoleelever som har et kulturskoletilbud, og ventelistene er mange steder meget lange. Minst 20 000 barn står i kø for å komme inn på en av landets kulturskoler, og køen vokser veldig mange steder.

Fra i år av er også det statlige tilskuddet for kulturskoledriften lagt inn i det generelle rammetilskuddet til kommunene, samtidig som taket på foreldrebetalingen nå er hevet. Dette har gitt seg utslag i økte priser ved halvparten av landets 410 kommunale kulturskoler. Ved enkelte av landets kulturskoler er prisen fordoblet. Målsettingen er dermed langt fra nådd.

SV var imot å oppheve øremerkingen, og vi er imot å oppheve taket på foreldrebetalingen, fordi vi mener at det svekker kulturskolens driftsgrunnlag. Sterk lokal innsatsvilje og kommuner som strekker seg langt, har hittil sørget for at vi har åpne og kreative kulturskoler der barn og unge kan utfolde seg mange steder i landet. Men kulturskolen må og bør videreutvikles, og vi bør ha en visjon om hvor vi ønsker at den skal gå. Denne utviklingen kunne Stortinget bidratt til dersom det hadde vært et politisk ønske om og en politisk vilje til dette. I stedet velger man å overlate det hele og fulle ansvaret til slunkne kommunekasser samt til foreldrenes lommebøker. Flertallet kaller det kommunal sjølråderett, men i realiteten er dette en fraskrivelse av det politiske ansvaret man har for å videreutvikle kulturskolene.

Man ønsker at man skal oppleve å møte kunst- og kulturuttrykk gjennom god opplæring og godt kvalifiserte lærere. Men når SV og Arbeiderpartiet fremmer et forslag om at man ber Regjeringen ta initiativ til forsøksprosjekter i ett eller flere fylker, der lærere fra kulturskolen arbeider for kvalitetsheving av kulturinnsatsen i grunnskolen, både i opplæring av lærere og elever, får dette ikke flertall. Komiteen sier at framveksten av kulturskoler i kommunene har stor verdi for lokalsamfunnet som kulturformidlingsinstitusjon. Kunstnerisk utfoldelse gjennom elevaktivitet bidrar etter komiteens mening til å bygge nærmiljøet på en positiv måte og er en ressurs for

det øvrige kulturlivet lokalt. Man sier også at kulturskolen representerer et skoleslag der elevene får delta ut fra egne forutsetninger og evner og uten opptakskrav.

SV har også i sine merknader til innstillingen konstatert at det ikke er flertall for dette med foreldrebetaling. Vi ønsket i utgangspunktet at man skulle ha en maksbetaling på 1 600 kr, men for å føre denne saken litt videre, har vi sett på alternative muligheter, som vi har fremmet forslag om. Vi fremmer et forslag om at Stortinget ber Regjeringen legge til grunn at egenbetalingen for barn og unge maksimalt skal utgjøre 10 pst. av de samlede kommunale kostnadene med kulturskolen. Dette betyr at man da kan ha en differensiert sats ut fra foreldrenes betaling, man kan ha ulike sats på ulike tilbud, og voksne kan i tillegg betale mer.

Helt til slutt vil jeg rose det gode arbeidet Kulturskolerådet har gjort for å utvikle kulturskolens kvalitet og innhold gjennom 20 år. Med entusiasme, kreativitet, pågangsmot og faglig dyktighet har kulturskolekommunenes interesseorganisasjon vært en veldig viktig pådriver i utviklingen.

Jeg vil til slutt ta opp SVs forslag i innstillingen.

Presidenten: Representanten Lena Jensen har tatt opp de forslagene hun viste til.

Det blir replikkordskifte.

Eva M. Nielsen (A): Arbeiderpartiet og SV står sammen om å slå ring om kulturskolene, både når det gjelder foreldrebetaling, og når det gjelder øremerking. SV står derimot alene om merknaden der de sier at det er viktig at man har økonomiske incitamenter for kommunenes satsing på kulturskolen. Det ligger også i forslag nr. 6, som SV har fremmet.

Det som er vanskelig her, er at SV i sine merknader ikke sier noe konkret om hva som ligger i uttrykket «økonomiske incitamenter». Vi vet at ordninga med øremerking som vi hadde tidligere, økte aktiviteten og gav økte inntekter for kommunene. Men siden SV ikke har vært konkret når det gjelder økonomiske incitamenter, vil jeg be representanten fra SV om å fortelle oss hvilke typer økonomiske incitamenter det er SV ser for seg i denne sammenheng.

Lena Jensen (SV): SV er opptatt av å utvikle kulturskolen og være med og satse på den. Dette kan, ser vi, helt sikkert gjøres på ulike måter. Vi ønsker også at man i Regjeringen kan se på hvilke tiltak man kan iverksette for å styrke kulturskolen – andre ulike typer incitamenter enn kun øremerking. Og inntil man har funnet andre former for tiltak som styrker kulturskolens utvikling, ønsker vi å beholde det øremerkede tilskuddet.

Jan Olav Olsen (H): Til skolebibliotek: Jeg er selv sagt enig i at skolebibliotek er en viktig arena som nok ikke er godt nok utbygd alle steder. Høyre er enig i – og med på – merknaden om at skolebibliotekene må bygges opp, slik at de fungerer som ressursentra. Men det er langt derfra til SVs forslag om minstestandard og beman-

ningsnormer for skolebibliotek. Igjen får vi altså et eksempel på detaljstyring – ett av mange. I løpet av denne perioden har vi fått mange minstestandardforslag fra SV i ulike saker og på ulike områder.

Mitt spørsmål til SV er: Hva mener SV at et forslag om minstestandard konkret bør inneholde? På hvilke områder skal det være minstestandarder? Er det i forhold til bøker, timer, kompetanse, areal, tilgjengelighet, eller er det andre ting? Og hvilke tanker har SV om bemanningsnorm?

Lena Jensen (SV): En enstemmig komite har sagt at skolebibliotekene bør rustes opp til å bli ressursentre på enhver skole. En enstemmig komite har sagt at det er behov for å styrke skolebibliotekene, og en enstemmig komite har sagt at det er veldig ulikt nivå på skolebibliotekene rundt i landet. En har også pekt på undersøkelser som viser at dette er tilfellet.

SV går inn i denne materien. Vi er ikke opptatt av hvilken måte man kan få dette til på. Vår måte å angripe dette på er at vi ønsker at man politisk ser på det på ulike måter, og at man får en styrking av skolebibliotekene, slik at de kan bli de ressursentrene som man trenger.

Arne Sortevik (FrP): Når SV jakter på løsninger for å styrke både skolebibliotek og den kommunale kulturskolen, går jeg ut fra at de også jakter på den økonomiske siden av en slik styrking.

Vi er fortsatt opptatt av å se disse to sakene og disse to stortingsmeldingene i sammenheng. Derfor er det fristende å gi samme utfordring til SV som jeg forsøkte å gi til representanten fra Høyre: Når man, som SV, nå sier at de vil styrke skolebibliotek og kommunale kulturskoler, vil man se på hvilke muligheter det er for å utnytte midler som ligger i Den kulturelle skolesekken, gitt de intensjoner og målsettinger som gjelder for denne? Etter vårt syn åpner den åpenbart for muligheten til kombinasjon, og derved til den styrkingen av skolebibliotek og kulturskoler som SV er på jakt etter.

Lena Jensen (SV): Den kulturelle skolesekken er et viktig bidrag til å styrke elevenes møte med profesjonell kunst og både oppleve og være en del av å uttrykke slik kunst. Men SV er veldig opptatt av at dette skal være et tillegg til de ordinære driftsmidlene. Det skal være et tillegg til det skolen gjør i dag. Dette har vært den basisen som et flertall i Stortinget har lagt til grunn når man har gått inn for Den kulturelle skolesekken. Det er altså et tillegg til og ikke en del av det ordinære undervisningsstilbudet.

Presidenten: Replikkkordskiftet er omme.

Elsa Skarbøvik (KrF): «Lese og skrive og rekne er bra, men å få synge litt – det gjør oss glad». Slik lyder en kjent skolesang som jeg kom på mens jeg holdt på å lese meldingen som vi behandler i dag. Gjennom historien har skolen vist seg som en formidler av kulturelle uttrykk, ja, helt fra 1100-tallet, da de første katedralskolene

ble opprettet. I læreplanen som gjelder i dag, står følgende:

«Opplæringen må gi rom for elevenes skapende trang, og samtidig vekke deres glede ved andres ytelser. Gjennom bilde og form, tone og ord, må de stimuleres til å utfolde fantasi og oppleve kunst.»

Internasjonale studier viser at et bredt kompetansebegrep er stadig viktigere i arbeidet med utvikling av indikatorer for læringsutbytte. Skolens rolle som kulturbærer er derfor viktig. Kunst og kultur har en egenverdi.

Kristelig Folkeparti mener at kulturell kompetanse har stor betydning for økt livskvalitet. Kulturformidling har et viktig identitetsaspekt, for egen kulturbakgrunn gir identitet. Meldingen «Ei blot til Lyst» setter kultur og kulturopplevelser i grunnskolen inn i en bred sammenheng. Skolen som kulturbærer legger til rette for at elevenes kulturelle kompetanse utvikles som en del av en bredere dannelses- og læringsprosess. Kristelig Folkeparti mener det er viktig å se innstillingen som Stortinget har behandlet om Den kulturelle skolesekken, også i denne sammenheng.

Midler fra Den kulturelle skolesekken skal gå til forskjellige tiltak i alle kommuner, så alle grunnskoleelever får oppleve profesjonell kunst og kultur i skolen. Slike møter vil appellere til barns skapende evner og vekke deres nysgjerrighet. Den skal gi et profesjonelt kulturtilbud av høy kvalitet og bedre elevers muligheter til selv å delta i kulturytringer. Film vil være et satsingsområde i 2004. Nettopp film har en stor brukergruppe blant barn og unge. Det er derfor viktig i arbeidet med dette kulturuttrykket i skolen bl.a. å få forståelse av filmens virkemidler. For øvrig viser jeg til at komiteen bemerker i innstillingen at skolen må forankre Den kulturelle skolesekken i sin målsetting og i sine lokale planer.

Skolebibliotek er en annen viktig arena, bl.a. for å stimulere leselyst. Det er satt av 100 mill. kr over en treårsperiode til kompetanseutvikling i bruk av skolebibliotek og stimulering av lesing. «Gi rom for lesing! Strategi for stimulering av leselyst og leseferdighet 2003-2007» ble utarbeidet i 2003. Blant annet er det midler fra Den kulturelle skolesekken til litteraturformidling i skolen. Strategiplanen skal bl.a. bidra til å styrke lærernes kompetanse i bruk av skolebiblioteket.

Kristelig Folkeparti har arbeidet lenge for å få lovfestet de kommunale musikkskoler og har støttet en målsetting om at musikkskoleelevene skal utgjøre minst 30 pst. av alle grunnskoleelever. Lovfestingen kom i 1997, men målsettingen om 30 pst. er bare nådd av 75 kommuner. Så her er det enda et godt stykke arbeid å gjøre. Men nærmere 100 000 barn og unge er med i kulturskolene i dag. I mange kommuner fungerer kulturskolene som kulturpedagogiske ressursentra. Det betyr at de har kompetanse til å bistå kulturlivet ellers i deres arbeid i kommunene, og utvikler på den måten ulike typer spisskompetanse.

Norge har vært foregangsland når det gjelder kulturskoletilbud internasjonalt, helt fra den første øremerkede statsstøtten som ble gitt i 1982, faktisk etter et initiativ

fra Kjell Magne Bondevik i en interpellasjonsdebatt i 1980.

Kristelig Folkeparti utfordrer sine kommunestyrerepresentanter til å styrke kulturskolene, slik at foreldrebetalingen kan holdes på et rimelig nivå. Og vi er villige til å vurdere tiltak om skolepengene skulle løpe løpsk, slik Kulturskolerådet har gitt uttrykk for at de er bekymret for. Kulturskolen skal være for alle, ikke for de få. Målet om 30 pst. står fast, slik det også ble uttrykt i en merknad i forbindelse med statsbudsjettet for 2004. De eventuelt økte skolepengene skal ikke saldere kommunalbudsjettet for øvrig, men redusere ventelistene. «Eikemorapporten» pekte på at det burde utarbeides en rammeplan for kulturskolen. Norsk Kulturskoleråd tok tak i dette og har utarbeidet en rammeplan for kulturskolen, «På vei mot mangfold».

Dette er et godt stykke arbeid som bør danne grunnlaget for å videreutvikle og befeste kulturskolene lokalt gjennom politisk forankring i kommunene. Flertallet i komiteen sier også at Regjeringen skal vurdere om det er hensiktsmessig å innføre en forskrift som kan angi innholdet i tilbudet. Kulturskolerådet bør styrkes i å utøve veilednings- og utviklingsoppgaver og forvalte utviklingsmidlene, som utgjør ca. 7,5 mill. kr i 2004.

Kulturskoletilbudet er i dag landsdekkende og lovfestet, og Kristelig Folkeparti ønsker videre at Kulturskolerådet videreutvikles til det kompetansesenter som skal bistå kommunene faglig.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eva M. Nielsen (A): Som representanten Skarbøvik nettopp sa, er det faktisk Kjell Magne Bondevik som skal ha mye av æren for at vi fikk en kulturskole i Norge, og at vi fikk en kulturskoledebatt. I 1980, da han tok initiativet til debatten om musikkskolene, utløste det faktisk en statsstøtte på 5 mill. kr til kulturskolen, der både øremerking og tak på foreldrebetaling var viktig.

I dagens innstilling ser det dessverre ut til at vi er kommet til et vendepunkt i negativ retning. Det som tidligere ble omtalt som Bondeviks hjertebarn, er nå truet. Mener virkelig Kriselig Folkeparti, som Høyre, at en økning i foreldrebetalingen på mer enn 100 pst. i enkelte kommuner er en riktig vei å gå for å utvide tilbudet til å bli et tilbud til alle? Når Kristelig Folkeparti i dagens innstilling ber Regjeringa om å følge utviklingen nøye, hva vil Kristelig Folkeparti gjøre dersom utviklinga med økt foreldrebetaling bare fortsetter og fortsetter?

Elsa Skarbøvik (KrF): Jeg takker for utfordringen fra Arbeiderpartiet når det gjelder å forklare at Kristelig Folkeparti ikke ser på økt foreldrebetaling som en betaling for dårlig kommuneøkonomi, men at vi skal ta for oss ventelistene til kulturskolene og gjøre noe med dem. Det er lange ventelister rundt omkring, det vet vi.

Det jeg har fått rapport om, er at det i dag er 62 kommuner som har en skolepengesats på 2 000 kr eller høyere. Og 1 600 kr, som har vært taket fra 1992, tilsvarer i dag 2 000 kr. Det er altså noen kommuner som

har hevet det, og det kan man si er beklagelig, men det er her det kommunale selvstyret får virke. Og jeg spør: Hvor var Arbeiderpartiet i fjor da vi behandlet budsjettet? Det var da øremerkingsdebatten foregikk. Det var da rammetilskuddet til kulturskolene ble lagt inn og avgjort.

K a r i L i s e H o l m b e r g hadde her overtatt presidentplassen.

Arne Sortevik (FrP): Når man leter etter muligheter for å styrke kulturskolene, er det viktig å lete der hvor pengene er. Derfor er vi – og jeg – fortsatt opptatt av å spørre hvorfor man så kontant og bestemt avviser denne mulige koblingen mellom Den kulturelle skolesekken og kulturskolen.

Jeg har et spørsmål til representanten fra Kristelig Folkeparti. Det er med utgangspunkt i det som står i innstillingen som vi nå diskuterer, på side 4, der komiteen faktisk har sagt noe om Den kulturelle skolesekken. Det avsluttes slik:

«Kulturskolene har etter komiteens oppfatning en viktig rolle i tilrettelegging av Den kulturelle skolesekken både når det gjelder formidling, elevdeltakelse og når det gjelder å bidra med pedagogisk kompetanse.»

Er det slik, må jeg da spørre representanten fra Kristelig Folkeparti om, at man bare skal spille denne rollen uten å få honorar? Når man gir denne beskrivelsen av hvor viktig kulturskolen er, og hvilke oppgaver den skal ta på seg knyttet til Den kulturelle skolesekken, skal den da ikke få bruke midler som ligger i Den kulturelle skolesekken?

Elsa Skarbøvik (KrF): Jeg sa i mitt innlegg at det er viktig for Kristelig Folkeparti å se Den kulturelle skolesekken i sammenheng med kulturskolen og kultur i skolen i det hele tatt. Dette må gå seg til. Det er en forholdsvis ny bevilgning på dette området, og da innstillingen til Den kulturelle skolesekken ble behandlet i Stortinget, ble dette også tatt opp. Vi har sagt i innstillingen at vi vil se på dette i sammenheng. For meg er Den kulturelle skolesekken en del av dette med kulturopplevelser i skolen. Som Vestfold-representant er jeg ganske stolt av det, for det uttrykket kommer faktisk fra Sandefjord-skolene, som startet veldig tidlig med nettopp å se verdien av å få kultur inn i skolen.

Lena Jensen (SV): Fjerning av det øremerkede tilskuddet har rammet kommuner som har hatt et høyt aktivitetsnivå på kulturskolen, som f.eks. Namsos kommune og Tromsø kommune, som har fått om lag 100 000 og 200 000 kr mindre pr. år. Og det har tjent de kommunene som ikke har hatt et høyt aktivitetsnivå, som f.eks. Oslo. Var dette meningen da Kristelig Folkeparti innførte kulturskolen?

Det nytter ikke å være bekymret. Det er handling som trengs. Når Elsa Skarbøvik sier at Kristelig Folkeparti skal vurdere å komme med tiltak hvis foreldrebetalingen løper løpsk, hva betyr å løpe løpsk når man vet at enkelte

kommuner har fordoblet foreldrebetalingen i Den kulturelle skolesekken?

Elsa Skarbøvik (KrF): Jeg tror ikke jeg i mitt innlegg har gitt uttrykk for at jeg er så veldig bekymret, men jeg siterte fra Kulturskolerådet, som skriver at de kanskje anser at det kan «løpe løpsk». Det var derfra jeg siterte og viste til Kulturskolerådets syn på dette. Det betyr at hvis man ser at foreldrebetalingen blir så pass stor at det blir vanskelig å nå målet på 30 pst., at det tar lang tid, at det går veldig sent, er Kristelig Folkeparti beredt til å se på forskrifter til dette. Dette er en handling vi ønsker å komme tilbake til hvis det viser seg at vi ikke klarer å følge opp det at kulturskolene skal være for alle.

For oss er det et generelt prinsipp på mange områder hvor det er frivillige tiltak, at det skal være foreldrebetaling. Jeg har ikke hørt noen i debatten ta til orde for at det ikke skal være foreldrebetaling i det hele tatt. Det er noen få kommuner som har økt beløpet i forhold til 1 600 kr, men det håper vi ikke vil fortsette utover det vi kan beregne at 1 600 kr var for mange år siden.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Trine Skei Grande (V): Jeg har nå hørt på hele debatten. Det som er et soleklart faktum, er at det er bred enighet om de aller fleste hovedpunktene. Jeg har bare fått fem minutter, så jeg skal bare løfte fram noen momenter som jeg synes er viktige.

For det første: Når vi behandler barn, unge og kultur, er det viktig at vi ikke alltid tar utgangspunkt i voksesamfunnets fokus, voksesamfunnets behov, i forhold til barn, unge og kultur. Vi snakker om dannelsesperspektivet, men det er viktig ikke bare å angripe barne- og ungdomskulturen som et instrument for vokses behov for at barn og unge skal passe inn i de vokses samfunn. Det er viktig at barne- og ungdomskulturen har en egenverdi, at barn og unges kulturuttrykk har en egenverdi, og at barn og unges teaterforestillinger, konserter osv. har like stor verdi som de vokses. Det er ikke bare forebygging eller voksesamfunnets behov for dannelse som må være utgangspunktet for barne- og ungdomskulturpolitikken.

Det andre er at i dannelsesperspektivet, som det er bred enighet om, og som det står mye pent om i innstillinga, er det viktig at man ikke bare fokuserer på det musisk utøvende mennesket. Det er viktig å fokusere på at barn bør ha kontakt med kultur også lenge før skolealder, at man begynner tidlig, og at dette skjer på ulike arenaer i barns oppvekst. Frivillige organisasjoner og private aktører må utgjøre en helhet lokalt som det er mulig å utvikle for at barn skal få et helhetlig tilbud og mulighet for å utvikle de evnene de har.

Alle er opptatt av bredden. Det er vi i Venstre også. Men det er viktig at man på kultursiden tør å satse på talentene. Jeg synes det i dag er et viktig moment at vi ser at i de fleste konkurranser og tevlinger på området barn, unge og kultur er det noen få institusjoner som stort sett stikker av med alle førstepremiene. Det er et varsku om hvordan vi organiserer vår kulturskole. Det betyr at det

offtest er talenter knyttet til noen institusjoner som får en mengde muligheter, som sikkert barn knyttet til mange andre institusjoner hadde klart å hamle opp med hvis de hadde fått muligheten som en slik talentutvikling er. Det er en stor utfordring for kulturskolene landet over å ta bort det hegemoniet som noen institusjoner har i forhold til slike tevlinger.

Så til slutt om den litt underlige øremerkningsdebatten, som har blitt hoveddebatten, for det er øremerkinga vi er mest uenige om.

Det virker her som om det er Stortinget som på en måte er sikringa for at alt dette skal gå bra, det er Stortinget som har funnet på at barn og unge skal få et kulturtilbud, og det er Stortinget som er de eneste som ivaretar vettet på dette området. Det er feil. Det var faktisk lokalpolitikkerne som for det meste fant på å begynne å organisere kulturundervisninga til barna. Det er lokalpolitikkerne som har vært forkjempere i Namsos og i andre kommuner. Det er lokalpolitikkerne som alltid har ønsket å prioritere dette, og det er lokalpolitikkerne som har fått til dette. Stortinget har laget noen nasjonale lover. Nå er det på tide at vi igjen gir initiativet til lokalpolitikkerne. For jeg tror at den måten vi har organisert dette på tidligere, har vært et hinder for vekst. Noen eksempler: I mange kommuner, som f.eks. i den kommunen vi er i akkurat nå, er det veldig mange private tilbud om utdanning i tillegg til den kommunale musikkskolen. Kanskje burde man heller ha sørget for å ha organisert tilbudene under noen paraplyer, eller organisert det slik at vi hadde fokusert mer på de barna som ikke har råd, i forhold til hvordan vi ønsker å bruke de midlene som her skal brukes, og gitt tilbudet til dem. Utfordringene er utrolig ulike rundt omkring i kommunene. Det frivillige musikklivet har veldig ulik basis og også veldig ulik tilknytning til kulturskoler rundt omkring i kommunene. Noen steder går det kjempebra, noen steder går det utrolig dårlig. Det har vært et hinder for utviklinga av musikk- og kulturtilbud for barn at man ikke har fått til et bra nok samarbeid mellom det frivillige og det offentlige. Og så høres det da ut som om man løper løpsk, og som om det at man øker betalinga fra 180 kr til 200 kr i måneden, som dette utgjør i snitt, vil være en katastrofe. Enhver som har opplevd å betale kontantkort til en forelsket 14-åring, vet at de 20–50 kr i måneden nødvendigvis ikke er en katastrofe for familiens økonomi.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Debatten har på en måte vist at det er noen partier som åpenbart har en sterk mistro til lokalpolitikkerne rundt omkring. Jeg deler Trine Skei Grandes oppfatning av at det faktisk er lokalpolitikkerne som har kjempet og jobbet fram kulturskoletilbudene rundt omkring i landet vårt. Det var den ene siden, som var mistroen. Og så er det den andre siden, som priser den lokale friheten. Senterpartiet gjør faktisk det. Men når representanten Trine Skei Grande sier hva Stortinget ikke skal gjøre, så bør hun også si hva Stortinget bør gjøre. Det burde hun sagt noe om, nemlig å gi denne

friheten som hun snakker om, reelt innhold, si noe om hvordan Stortinget bør behandle kommunene i forhold til kommuneøkonomien.

Trine Skei Grande (V): Jeg går nå ut fra at Senterpartiet kommer til å være forkjemper for å gi Venstre lengre taletid i Stortinget i enhver sak, og jeg er glad for det.

Vi skulle gjerne sagt noe om kommuneøkonomien. Denne Regjeringa har fått til et veldig stort løft de siste årene. Men det hjelper ikke at vi får til store løft hvis vi stadig vekker nye øremerkinger, nye minstestandarder og nye regler. Det vi trenger for å få kommuneøkonomien på rett kjøll igjen, er å få til en skikkelig sanering i øremerkede midler, en skikkelig sanering i regelverk og minstestandarder som gjør at kommunene får den handlingsfriheten.

Jeg har vokst opp i et hjem som var musikk-skole fredag, lørdag og søndag. Min far hadde grupper på opptil 20 elever og ned til én, ut fra hvor forskjellig nivå de ulike barna var på. Så skulle alt dette overføres til musikk-skolen. Det skulle da trykkes inn i et system som førte til et tilskudd fra et statlig system, noe som førte til at antallet elever i det instrumentet i min hjemkommune gikk fra ca. 200 elever til fem i løpet av få år. For undervisningsmetodene var da fastlåst i et bestemt finansieringssystem, og andre regler gjorde at det var umulig å tenke kreativt.

Rolf Reikvam (SV): Etter å ha hørt innlegget til Trine Skei Grande lurer jeg på hva som egentlig er hensikten med hele stortingsmeldingen, for det som er svaret hennes, er frivilligheten, og frivilligheten har fått dårligere kår etter at kulturskolene har kommet til. Hva som var konklusjonen på innlegget hennes, er jeg også litt usikker på fortsatt, men hun konkluderte i hvert fall med at om prisen øker fra 150 kr til 180 kr, betyr det stort sett ikke noe for folk.

Komiteen var i forbindelse med denne meldingen bl.a. på besøk i Tromsø. En av de tilbakemeldingene vi fikk fra Tromsø Kulturskole, var at den prisøkningen som de hadde vært nødt til å sette inn som en konsekvens av at de hadde problemer med å finansiere, hadde hatt følger for hvor mange som hadde sagt at de ikke tok plassen. Det var helt åpenbart en sammenheng mellom prisen på tilbudet og hvor mange foreldre som hadde råd til å betale dette. Det var en klar tilbakemelding som vi fikk. Og da kan man ikke stå her og på mange måter latterliggjøre prisøkningen, og spørre: Hva betyr egentlig det?

Trine Skei Grande (V): Jeg observerer nok en gang at flere ønsker at jeg skulle hatt bedre tid til også å ta med festtalen som vi alle er enige om, i forhold til bibliotek, i forhold til film, i forhold til talentutvikling og alt dette. Jeg tok opp noen punkter som det var viktig for meg å løfte fram i forhold til det som ikke var løftet fram av andre i debatten.

Så til dette med prisen på tilbudet. Man har ganske mange køer, så det er tydelig at det ikke er prisen som er den store skremmelsen. Man må klare å dele 2 000 kr på

tolv måneder og finne ut hvilke summer det her er snakk om. Hvis man har *litt* kunnskap om barns og ungdoms fritidsaktiviteter, ligger det også et moment her.

Når vi i regjeringspartiene har fått det ordet på oss at vi ikke bryr oss noe om at prisene løper løpsk, vil jeg karakterisere en økning på 50 kr eller 40 kr i måneden som ikke å løpe løpsk. Dette er ikke latterliggjøring. Det er en klargjøring av en prioritet. Jeg mener at det er viktig å få dette tilbudet så billig som mulig, men hvis jeg hadde vært lokalpolitiker i dag, ville jeg nok ha prioritert å inn-tekstdifferensiere betalingen, framfor å gjøre den billigere for alle alltid.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Torny Pedersen (A): Stortinget har tidligere uttalt at kulturskoletilbudet skal være et tilbud til alle. Det som det ikke er sagt noe om, er omfanget av eller kvaliteten på tilbudet. Det vi vet, er at kulturskoletilbudet er meget bra over hele landet, og at utviklingen har gått dit hen at tilbudet i dag dreier seg om mye mer enn musikk-skoler.

Heldigvis er det lovbestemt at alle kommuner skal ha et kulturskoletilbud til barn og unge. Faktisk er dette tilbudet også for voksne, ikke minst når det gjelder instruksjon for kor.

I Innst. S. nr. 50 for 2003-2004, Den kulturelle skulesekken, sier flertallet det så sterkt som at det kan vises «til eksempler der kulturskolene fungerer som et kultur-faglig nav for skolene i en kommune».

Jeg ser det som helt nødvendig at kulturskolene og kulturansvarlige i kommunene også har ansvaret for å koordinere Den kulturelle skulesekken. Derfor er det ikke fremmed for meg at kulturskolene bør ligge under Kulturdepartementet, slik at det samlede kulturtilbudet er under samme departement.

Verdien av dagens kulturskoler er meget stor, ikke bare verdien av å gi barna en forståelse for kunst og kultur, ei heller bare verdien av å skape utøvende kunstnere, men verdien av den erfaringen man har gjort bl.a. ved kulturskolen i Larvik med barn med sosiale problemer og konsentrasjonsvansker. Disse barna er barnevernsbarn, og både barnevern og sosialtjeneste må innrømme at kulturutfoldelse har hjulpet mer enn terapeutiske samtaler med psykolog. Stikkordet er «mestring». Kulturskolene møter barna på det nivået barna er, og derfra får de utvikle seg. Det skaper raskt framgang i og interesse for også de ordinære skolefagene. Disse barna har fått en selvtilitt og en identitet som smitter over på både hjemmet og skolen.

Men man skal ikke være nødt til å drive prosjektarbeid for at alle barn skal kunne gå på og trives i kulturskolen. Det ideelle ville være at kulturskolene var gratis. Da først kunne vi si at det var et tilbud til alle. Men et øvre tak ville være meget positivt for at foreldre med flere barn kunne ha råd til å la barna gå på kulturskolen.

Kommunene har tidligere mottatt øremerkede tilskudd fra staten. Det har man vært fornøyd med, selv om tilskuddet selvfølgelig burde ha vært større – 45 pst., etter Eikemo-utvalgets innstilling.

Skåret i gleden har vært at på større tettsteder har barn måttet stå i kø for å komme inn på kulturskolen. På mindre steder har flere kommuner gått sammen om kulturskoletilbudet. Dette har til nå fungert meget bra, bl.a. på Sør-Helgeland. Der har dette vært den største kultursatsingen for barn og unge siden 1989. Kulturskolen er «en motor og en ressurs i det øvrige skolemiljøet», heter det bl.a. i en uttalelse fra et enstemmig fylkesting i Nordland. De øremerkede midlene til kulturskolene har bidratt til at dette interkommunale samarbeidet på Helgeland i det hele tatt har kunnet fungere.

Etter flertallsvedtaket mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet i revidert nasjonalbudsjett om å innlemme statstilskuddet til kulturskolene i rammen til kommunene – Arbeiderpartiet stemte imot – ser vi at kommunene prioriterer på en annen måte. Samtidig ble det øvre taket for foreldrebetalingen tatt bort. I mange kommuner øker foreldrebetalingen, og noen mener den faktisk kan komme opp i 4 000 kr pr. barn i framtiden.

Prinsipielt er ikke Arbeiderpartiet imot å innlemme enkelte øremerkede tilskudd i kommunenes rammer, men det er svært uheldig i en situasjon som nå, når de fleste kommuner har en meget anstrengt økonomi. Jeg mener at det i likhet med for barnehagene absolutt bør være et øverste tak for foreldrebetalingen i kulturskolene. Man kan om nødvendig diskutere indeksregulering, men det må i alle fall være et tak, slik at foreldre har en forutsigbarhet, og at alle barn har en mulighet til å utøve sine interesser gjennom samhold og kunstnerisk utfoldelse i en kulturskole.

Det kan da ikke være mulig at Regjeringen mener at kulturskolen skal være lovbestemt bare for barn av rike foreldre, og at den skal være en skole bare for en elite.

Statsråd Kristin Clemet: Arbeidet med og kontakten med kunst og kultur både i skolen og i tilknytning til skolen motiverer, engasjerer og inspirerer svært mange elever og lærere. Det gjør elevene oppmerksomme på egne talenter. Det gjør det mulig for de aller fleste å finne noe de mestrer, og noe de kan glede seg over. Dermed øker det også kunnskapen om egne kreative evner, noe som er svært viktig. Det stimulerer nysgjerrigheten – det gir livet innhold, simpelthen – og det gjør elevene kjent med det som etter hvert kan være det som på det mer «skolske» språket kalles «effektive læringsstrategier for dem selv».

Kunsten og kulturen er altså viktig i seg selv, men kan også være viktig som innfallspor til eller som en integrert del av de mer tradisjonelle fagene og den tradisjonelle opplæringen. Dermed kan man si at kunst og kultur har positive effekter både på trivsel, på læring og på menneskers livskvalitet, på materiell og immateriell verdiskaping i et samfunn og på vår evne til innovasjon og entreprenørskap.

Kunsten og kulturen i skolen og i tilknytning til skolen tar mange former i Norge. Det kan være egne fag, som jeg har vært innom, det kan være kulturaktiviteter på tvers av fag, f.eks. leseaktiviteter eller det å bruke musikk i matematikkopplæringen, det kan være rene kultur-

og kunstaktiviteter i skolen, som f.eks. det å sette opp en teaterforestilling, eller det kan være kontakt med det profesjonelle kulturlivet på skolen eller utenfor skolen. Samlet sett mener jeg at denne aktiviteten og dette arbeidet holder en meget høy kvalitet i Norge. Jeg synes kanskje det er litt underkommunisert i debatten.

For det første er det et stort omfang på aktiviteten og arbeidet. Det gis mange timer til disse fagene, og det er mange deltakere i aktivitetene på skolen og utenfor skolen, også i kulturskolene. Det er ofte, men ikke alltid, høy kompetanse blant lærere. Det er veldig god rekruttering til mange kunst- og kulturfag videre opp i utdanningssystemet til høyere utdanning, og det holder meget høy kvalitet blant kandidatene. Vi rekrutterer da også svært mange med høy kvalitet til det profesjonelle kulturlivet.

Utfordringen på denne bakgrunnen blir etter min oppfatning på den ene side å bevare og videreutvikle dette som er så godt, og på den annen side å forsøke å se forbindelseslinjene mellom dette som er så bra, og som fungerer så bra, til det som kanskje er problemområder i norsk skole, som f.eks. leseferdighetene, som ofte kan bedres gjennom å styrke leselysten ved å satse på litteratur og bibliotek.

Meldingen gir et bredt og etter min oppfatning imponerende, ikke i den forstand at det er imponerende, det departementet har skrevet, men et imponerende inntrykk og overblikk over kunst- og kulturaktivitetene i og i tilknytning til skolene i Norge. Jeg er glad for at komiteen setter pris på det overblikket. Jeg tror ikke det er så mange land, om noe, som kunne presentert et tilsvarende bredt og kvalitativt godt bilde.

Dessuten gir meldingen oversikt over viktige tiltak knyttet til Regjeringens omfattende plan for å styrke leseferdigheter og leselyst, der det også satses midler på å styrke skolebibliotekene og kompetansen om biblioteker, og tiltak knyttet til Den kulturelle skolesekken, der midlene kommer til å øke og styrke skolenes muligheter. Meldingen omtaler musikk- og kulturskolene, som var den opprinnelige bestillingen fra Stortinget, og realfagsatsingen, fordi den også har implikasjoner, f.eks. når det gjelder tilskudd til vitensentre, entreprenørskap osv.

Det er, når alt kommer til alt, bred enighet om det aller meste av dette. Jeg er glad for noen av de positive tilskuddene komiteen har gitt til meldingen, bl.a. gjennom å be om flere talentutviklingsprogrammer eller talentutviklingsprogrammer på flere områder. Men det er ett unntak, og det gjelder øremerking av bevilgningen til kulturskolene og det med å fastsette et tak på betalings-satsene. Mindretallet mener det er nødvendig med politisk styring. Det mener i og for seg også jeg, men jeg har tillit til at den politiske styringen kan skje lokalt. Det har skjedd til nå, og det har skjedd på en svært god måte.

Det har vært etterlyst visjoner her. Jeg kan vel si at Regjeringen har en visjon om lokal handlefrihet, både for skoler og for kommuner. Det knytter an til vår demokratiske bærekraftighet, og det har også kulturelle dimensjoner.

Vi tror at det blir lettere å redusere ventelistene gjennom større frihet. Jeg mener at den skolepengesatsen

man opererer med, *er* sosial. Men det er ingen uenighet om at musikk- og kulturskolene er et positivt tilbud som må få utvikle seg, at Norsk Kulturskoleråd har gjort et godt arbeid, og at det spiller en viktig rolle når det gjelder kompetanseutvikling, nettverksbygging osv. Jeg tar til etterretning at komiteen mener at Kulturskolerådet bør spille en enda mer sentral rolle enn det departementet har lagt opp til i meldingen. Dette synes jeg ikke er problemfylt i det hele tatt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eva M. Nielsen (A): Statssekretær Helge Ole Bergesen uttalte seg friskt om kulturskolene i Dagbladet 24. februar. Han sa bl.a. at «økt foreldrebetaling bidro til større kapasitet og kortere køer i musikk- og kulturskolene». Vi ser imidlertid at av de prosjektkommunene som har hatt de øremerkede tilskuddene innlemmet i rammeoverføringa siden 2002, har omtrent halvparten økt foreldrebetalinga i kulturskolen, noen med helt opp til 50 pst. Det sier Bergesen er en «beskjeden økning».

Vi er, like mye som Høyre, opptatt av den lokale handlefriheten, men vi mener at den er lite reell så lenge Regjeringa fører en politikk som presser kommuneøkonomien. Hvis Regjeringa absolutt mener at økt foreldrebetaling gir flere barn mulighet til å delta, mener man kanskje også at prisen på SFO og andre viktige kommunale tilbud skal økes ytterligere? Kan statsråden avklare om det er Regjeringas standpunkt at høyere foreldrebetaling generelt skal være veien å gå for å utvide kommunale tjenestetilbud?

Statsråd Kristin Clemet: Det har vært etterlyst visjoner i denne debatten. Jeg har prøvd å høre etter om noen andre har hatt noen. Det kunne kanskje være «fred, frihet og alt gratis»!

Det er nok vår visjon at vi skal forsøke å redusere øremerkingen og detaljstyringen både av kommuner og av skoler, fordi vi tror det vitaliserer lokaldemokratiet, og fordi vi tror øremerking på ett område kanskje kan ha positive effekter akkurat der, men lett vil ha negative effekter på lokaldemokratiet og på andre områder. Dette har sterk støtte blant lokalpolitikere fra alle partier. Øremerking skal brukes når man faser inn en oppgave. Når en oppgave er faset inn og har blitt en naturlig, ordinær del av virksomheten, skal man slutte med øremerking. Det har vi holdt oss til.

For øvrig mener jeg at betalingen er moderat. Ca. 2 000 kr i året er halvparten av hva det koster å delta i et skolekorps.

Arne Sortevik (FrP): Om vi ikke har det vi kan kalle visjon, har vi iallfall en ambisjon om å koble ting. For arbeid med kultur i skolen er kulturskolen viktig. For arbeid med kultur i skolen er skolebibliotekene viktig. For å få til det som er innholdet i Den kulturelle skolesekken, må vi også ha pengene, i samspill mellom det som er nevnt foran, nemlig kulturskoler og skolebibliotek, og den rollen som komiteen faktisk i denne innstilling peker

på at kulturskolen skal ha når det gjelder å tilrettelegge Den kulturelle skolesekken. Ser statsråden at det er noe til hinder for at kommunene, som både er eiere av de langt fleste skoler i landet vårt og kulturskolene, kan foreta en slik pengemessig kobling? Jeg minner om at Den kulturelle skolesekken sannsynligvis har 120 mill. kr i år, og en siste tildeling med statsmidler, over budsjettet for 2003, var på vel 90 mill. kr. Her er tallstørrelser som er interessante.

Statsråd Kristin Clemet: Svaret på spørsmålet om hvorvidt jeg mener at det er noe til hinder for at kommunene kan se dette i sammenheng, er nei. Jeg mener at det ikke er noe prinsipielt i veien for det. Den kulturelle skolesekken har naturligvis et perspektiv over seg hvor man er veldig opptatt av å knytte kontakt mellom skole og det profesjonelle kulturlivet. Så har vi kulturskolene, og så har vi selve skolene og de kulturaktivitetene som foregår der. Allerede er det slik at det går midler fra Den kulturelle skolesekken f.eks. til tiltak for å styrke leselyst og skolebibliotek, som har med skolen å gjøre. Men det er ikke noe prinsipielt i veien for at man lokalt i kommunene legger planer som også innbefatter kulturskolen, slik jeg ser det.

Vi følger naturligvis opp de vedtakene som er gjort i Stortinget på dette området. Noen har sagt at det må gå seg litt til etter hvert. Vi følger opp vedtakene som dreier seg om nasjonale satsinger og satsinger i kommunene og hvordan det skal fordeles, men jeg kan ikke se at det er noe prinsipielt i veien for det hvis det foreligger slike lokale planer og ønsker.

Rolf Reikvam (SV): I forhold til talentutviklingsprogrammet gjør komiteen to viktige grep – og jeg synes det er veldig bra at vi har fått på plass et sånt program innenfor musikk. Det ene er at vi sier at kulturskolene også skal ha en viktig rolle i forhold til de programmene som nå skal utvikles, nettopp fordi det er de som først oppdager talentene og har mulighet til å knytte bånd til høyskolene og til dem som skal ha ansvaret videre. Det andre grepet vi gjør, er at vi sier at dette skal utvides til å gjelde ikke bare musikk, men flere kunstuttryksformer, og vi er klare på at vi må utvikle programmer også innenfor disse områdene.

Balletthøyskolen har allerede startet et talentutviklingsprogram, hvor de har tatt inn en gruppe studenter på 16 år eller der omkring. Det er et viktig program for å utvikle og gi et tilbud til unge dansere. Første året er omme, og spørsmålet er om dette skal videreføres med en ny gruppe. Mitt spørsmål til statsråden er: Er hun klar over at dette er i ferd med kanskje å dø for oss? Og er hun villig til å legge inn penger, slik at vi kan fortsette dette programmet som er utviklet innenfor ballett?

Statsråd Kristin Clemet: Punkt 1: Jeg er glad for det initiativ komiteen har tatt når det gjelder å utvide talentutviklingsprogrammet, i den forstand at det skal omfatte flere kultur- og kunstuttrykk. Det skal jeg med glede følge opp – det synes jeg er veldig hyggelig.

(Statsråd Clemet)

Jeg er også klar over den saken som representanten Reikvam nevner når det gjelder Balletthøyskolen. Men jeg mener nok at det har ligget veldig klart i forutsetningene at det dreide seg om en engangsbevilgning, og at skolen måtte finansiere dette innenfor sine egne budsjetter i årene etter. Hvis man ser på de budsjettene skolen har hatt, den veksten som har vært i de senere år, og hvilke belastninger skolen ikke har tatt i forhold til en del andre, mener jeg at det ligger til rette for at det bør man også kunne greie. Men jeg har ikke hatt noen direkte dialog med dem så langt, så det er slik jeg ser saken som den er nå. Dersom det blir en mer direkte dialog, må jeg eventuelt få vende tilbake til hva konklusjonen på den blir da.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Kulturskolerådet har utarbeidet en rammeplan for kulturskolen, «På vei mot mangfold». Vi bruker faktisk ordet «prisverdig» i innstillingen i forhold til det arbeidet som Norsk Kulturskoleråd har gjort. Denne rammeplanen vil bli implementert, tenker jeg, rundt omkring i kommunene etter hvert som tiden går. Jeg tenker at det trengs midler til det, og jeg vil litt tilbake til utviklingsmidlene. Jeg vil spørre statsråden hvordan hun vurderer utviklingsmidlene i den framtidige utvikling av kulturskolene lokalt.

Statsråd Kristin Clemet: Det er ikke lett å ha en debatt i Norge uten at den dreier seg om penger, heller ikke når vi snakker om kultur og visjoner. Jeg får bare si det sånn når representanten Skjælaaen spør meg hvordan jeg ser på betydningen av utviklingsmidler, at jeg ser på det som viktig. Hvis representanten spør meg om hva de kommer til å være i fremtiden, kan jeg naturligvis ikke svare på det, ettersom dette ikke er noen budsjettdebatt.

Men la meg si litt, siden det her har vært etterlyst visjoner. Min visjon for musikk- og kulturskolene er at det skal være et mangfoldig og et bredt og variert tilbud kulturelt og lokalt, og at det skal gi muligheter for mange mennesker og mange barn og unge til å utvikle sine evner og talenter. Jeg tror at statens oppgave er å legge til rette for det, men mine visjoner er nok ikke i like stor grad knyttet til det staten kan gjøre – statlig styring og regulering, som jeg har lagt merke til at enkelte representanter her gir uttrykk for. Jeg tror at når det dreier seg om visjoner for kultur, skal man også ha visjoner for det sivile samfunn og den private sfære, for all skaperkraft sitter ikke i Stortinget eller i departementet.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Statsråden åpnet sitt innlegg med rosende ord om hva kunst og kultur betyr for våre barn og unge. Men karakteristikken av Regjeringens melding er jo at den er pregløs og lite visjonær, og at det med Regjeringens opplegg faktisk vil være vanskelig å gi flere barn dette tilbudet. Og hvis vi skal være helt ærlige, er det kanskje slik for oss som politikere at har vi ikke i denne salen nok vilje til eller ønske om å legge inn tilstrekkelige ressurser, kan det være politisk behagelig å gjemme seg bak det kommunale selvstyre.

Jeg tror ikke det er et eneste parti i denne salen som ikke har tillit til den lokale friheten ute i kommunene, men dette handler rett og slett om den evnen som kommunene har til å utøve sine oppgaver og følge dem opp. Konsekvensen av det opplegget vi vedtar i dag, vil komme til å bety økt foreldrebetaling.

Spørsmålet mitt til statsråden er om hun kan gi en garanti for at dette vil komme til å stoppe opp på en sum på 2 000 kr i året.

Statsråd Kristin Clemet: Med all respekt: Nå er det ganske mange som har etterlyst visjoner. Jeg har ikke hørt en eneste visjon, annet enn det som dreier seg om øremerking og betalingssatser, budsjetter og penger. Det er det hele denne debatten dreier seg om – den er slik at jeg ville være redd for å referere den hvis jeg traff noen av mine kolleger i utlandet. Vi er så godt stilt i Norge. Det vi snakker om her, er en betalingssats i størrelsesordenen – hvis den øker slik prisutviklingen har vært siden satsen ble fastsatt til 1 600 kr – 2 000 kr i året. Det er som sagt ca. halvparten av det det koster å være med i et skolekorps – der kommer dugnadsaktiviteter i tillegg. Og jeg har ingen tro på at dette skulle ramme det store flertall, at de ikke kan delta i dette. Det kan være noen, men kommunene står fritt til å gradere sine satser og gi bedre vilkår for dem som måtte trenge det. Man skal også huske at det har vært ventelister her, og at dette gir kommunene en mulighet for å slippe flere inn, til å utvikle tilbudet. Og som sagt tror jeg kommunepolitikere har det samme vettet som vi har, at de vil være opptatt av de samme visjonene som vi eventuelt er opptatt av, og at vi derfor kan ha tillit til at dette utvikler seg bra.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Arne Lyngstad (KrF): Skolens rolle som kulturbærer står i fare for å bli glemt i en verden som er opptatt av utdanningens nytte og næringslivets konkurransekraft. Men det er nettopp i en slik verden at vi trenger å bli bevisst den kulturelle arv og de kunstneriske uttrykk, og øve vår evne i kulturell deltakelse og ulike uttrykksformer. Jeg er helt enig med Regjeringen når den i meldingen sier følgende:

«Som kulturbærer er skolen selv del av en kulturell kontekst, og skolen har et ansvar for formidling og synliggjøring av verdier og normer i et lokalt, nasjonalt og globalt perspektiv. Skolen skal bidra til at hver enkelt elev får en grunnleggende og helhetlig kompetanse. Kulturell kompetanse er en naturlig, integrert og viktig del av denne.»

Utfordringen er å gjøre denne beskrivelsen om til praktisk politikk og unngå at det blir festtale.

For Kristelig Folkeparti har opplæringen i den kulturelle kapital alltid vært viktig. Denne hører hjemme i et helhetlig læringssyn og i den helhetlige kompetanse vi ønsker å utruste unge med. Derfor har Kristelig Folkeparti vært en pådriver for å få til et musikkskoletilbud til barn og unge. Vi var en drivkraft for å gi statlig finansiering til musikkskolene, vi hilste en utvidelse av innhol-

det i tilbudet velkommen, slik at vi nå snakker om kulturskoler. Kristelig Folkeparti ivret sterkt for å lovfeste kulturskoletilbudet i opplæringsloven, og jeg synes det er en fordel for kulturskolene at de dermed også hører hjemme i Utdanningsdepartementet. Og der er jeg uenig med representanten Torny Pedersen.

Tiden er nå moden for å knytte denne virksomheten nærmere til skolen. Derfor er det spennende at man når opplæringstilbudet skal beholdes, samtidig gjør kulturskolene til kulturpedagogiske ressursentra i kommunene. Dette er en ny utfordring for kulturskolene, men samtidig en mulighet til å styrke skolenes arbeid med kultur. Sammen med midlene i Den kulturelle skolesekken, i kombinasjon med de kulturpedagogiske erfaringer og ressurser kulturskolene har, kan opplæringen i skolene få et mer aktivt kulturelt innhold. Dette er en utvikling Kristelig Folkeparti hilser velkommen og vil følge opp nasjonalt så vel som lokalt i årene framover.

Kulturskolene er i mange kommuner en viktig del av kulturlivet og strategien for god livskvalitet og godt oppvekstmiljø. I disse kommunene har kulturskolene en sterk lokalpolitisk forankring. Jeg kommer selv fra et fylke, Nord-Trøndelag, hvor kulturelle uttrykksformer og opplevelser er viktige deler av hverdagen. Kulturskolene er viktige redskap for å gjøre barn og unge delaktige i denne hverdagen. Denne lokalpolitiske oppslutningen er svært viktig for å videreutvikle innholdet og omfanget av tilbudet. Fra kulturskolesektoren selv advares det nå mot redusert aktivitet som følge av trange kommunebudsjetter og økte krav om egenbetaling. Dette vil Kristelig Folkeparti følge nøye med i. For store egenbetalinger kan føre til skjev sosial rekruttering til kulturskolene og svekke mulighetene til å gjøre kulturskolene til et tilbud for alle elever. Samtidig er den lokalpolitiske forankring det beste anker for å sikre oppmerksomhet og midler til kulturskolene.

Kristelig Folkeparti vil fortsette å arbeide for et godt kulturskoletilbud til barn og unge. Vi er derfor glad for at Stortinget nå peker på rammeplanen for kulturskolene, som Kulturskolerådet har laget som grunnlag for å videreutvikle og befeste kulturskolene. Kristelig Folkeparti mener innholdet i kulturskolene må sikres på en god og likeverdig måte. Vi er derfor åpne for å innføre en forskriftshjemmel i opplæringsloven som kan gi adgang til å sikre kvaliteten i innholdet, og er glad for at flertallet ber Regjeringen komme tilbake med en vurdering av dette. En slik kvalitetssikring av innholdet vil være en naturlig videreutvikling av kulturskoletilbudet vårt. En hjemmel til forskrift i loven kan også gi Stortinget et redskap til å innføre et tak på egenandeler dersom økningen i disse blir for store og kommer på et nivå som gjør det vanskelig å nå målet om et omfang på 30 pst. av barnekullet. Kristelig Folkeparti vil som kjent følge nøye med i utviklingen av egenandelene.

Til slutt: Kunst og kultur i og i tilknytning til skolen gir mulighet for et mer mangfoldig læringsmiljø. Å skille kunst og kunnskap i opplæringen er lite fruktbart. Jeg er derfor enig med statsråden når hun beskriver utfordringen som å se mulighetene i forbindelsen mellom kunsten,

kulturen og kunnskapsutviklingen. Her ligger det mange spennende muligheter og utfordringer.

Olemic Thommessen (H): Jeg er glad for at stortingsmeldingen «Ei blot til Lyst» tar opp hvordan kulturell kompetanse styrker vår evne til toleranse, nysgjerrighet, kreativitet og omstilling, som kanskje er de viktigste egenskaper i fremtidens samfunn, der skaperkraft, innovasjon og omstillingsevne ofte påpekes som de viktigste suksesskriterier. Dette morgendagens samfunn skapes gjennom fokus på kvalitet i alle ledd, med skolen som det viktigste.

Dessverre har vektlegging på kvalitet ofte vært forsømt. Kunsten har vært oppfattet som noe som hører fritiden til, eller kanskje blott til lyst, om man vil. I politisk sammenheng er det også de som mener at det er umulig å bruke kvalitetskriterier i forhold til kultur. Dette er selvfølgelig galt. Som for alle andre fag må kvalitetskriteriet være i fokus også når vi snakker om disse fagene.

Hvordan nærmer vi oss så spørsmålet om kvalitet i undervisningen for kunst- og kulturforståelse? Kvalitet kan eksempelvis handle om å skjelve det man ser og hører, skjelve det alminnelige, det opplagte, det billige og banale uttrykket fra det originale, det som trigger tanken, pirrer nysgjerrigheten og skaper ny appetitt.

Kvalitet handler om å se det underliggende håndverk, det gjennomarbeidede, det som representerer en helhetlig kunstnerisk linje gjennom år, kanskje gjennom et langt utøvende liv, fra det tilfeldige, det overfladiske og det utilsiktede inkonsekvente.

Kvalitet handler om det som overlatt og treffsikkert beveger oss, og appellerer til følelser og assosiasjoner vi ikke så ofte kjenner på til daglig.

Kvalitet i undervisningssituasjonen må bl.a. bety evne til å mobilisere den kvalifiserte og problematiserende samtale og kunnskap i forhold til å sette stoffet inn i en videre sammenheng som skaper mening og perspektiv. Dette krever kunnskap om faget, og det krever kunnskap om selve det å oppleve.

I all hovedsak må dette være kompetanser vi forventer av læreren. Godt kvalifiserte lærere også innenfor kunst- og kulturfagene er selvsagt derfor nødvendig. Dette er et viktig poeng som det er viktig å understreke nettopp i en tid da vi også har presserende behov for å styrke lærerkompetansen innenfor sentrale fag som norsk, fremmedspråk og realfag.

I tillegg til lærerens bidrag må det være et mål at skolen styrker undervisningen ved aktivt å involvere eksterne kompetanse. Kunst og kunstforståelse er krevende fag, der selv elever med godt skolerte lærere vil ha stor glede av bidrag fra fagmiljøene.

Mange kunstnergrupper i dag har betydelig kompetanse i formidling av sine fag. Dagens forfattere har eksempelvis stor trening i det å møte publikum, enten det er på festivaler eller i regi av bibliotek eller skriveverksteder. Skuespillere er jo formidlere av fag, og på billedkunstens område er workshops en etablert arbeidsform. Mange museer har kommet langt i skoleringen av sine

egne ansatte, med særlig sikte på å levendegjøre stoffet for elever.

Vi må altså legge til grunn at kunst- og kulturfagene må finne sin plass i skolehverdagen på et kvalitativt grunnlag. Kvalitetskriterier i undervisningen er mulig å identifisere også for disse fagene, og våre lærere må få en styrket kunnskap om hva dette innebærer. Skolene bør benytte den fleksibiliteten de nå får, til å trekke kunstfaglig kompetanse inn i undervisningen og aktivt bygge broer mellom skole og kulturinstitusjon.

Kort sagt, kunst og kultur består av fag der vi skal stille kvalitative krav, på samme måte som vi skal ha kvalitet i fokus for hele skolesystemet og for alle andre fag. Kunst er ikke noe unntaksområde, snarere tvert imot. Kunst er en krevende form, som kanskje ikke er så lett å måle, men som allikevel har veldig klare og definerbare kriterier for hvordan man skal manøvrere seg frem, også i forhold til det å skape en kvalitetssikker undervisning.

Så la oss da gi elevene gleden av kunst, fag til glede for den enkelte, om vi allikevel skal slutte oss til teksten, den lille påminnelsen, i proseniet i Det Kongelige Teater, nemlig at kunst er «Ei blot til Lyst», som også er tittelen på meldingen.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Rolf Reikvam (SV): Jeg er enig med statsråden i at dette er en debatt som ikke har hatt de store visjonene, men vi kan jo si at det i hvert fall har vært en god dag for det kommunale selvstyret. Vi i SV har også tro på at kommunene vil slå ring om kulturskolene. Det er ikke det som bekymrer oss. Vi er ganske sikre på at kulturskolene vil overleve, selv om både øremerkingen og taket på egenbetaling blir borte. Men spesielt har det som gjelder taket på egenbetaling, vært viktig for at dette skal være et tilbud til flest mulig.

Kulturskolene er et unikt tilbud. Det er ikke mange land som har et slikt opplegg som vi har i Norge. Det er mange land som ser til Norge for å lære. Det er viktig at vi klarer å ta vare på det, utvikle det videre og sette nødvendig «trøkk» bak dette tilbudet.

Vår visjon er at dette skal være et tilbud til alle barn, at det rundt om i alle kommuner skal være et kulturtilbud til alle barn – det kan være teater, det kan være musikk, det kan være ballett osv. Det skal være et tilbud som alle barn skal kunne ta del i, og muligheten til å få dette tilbudet skal ikke være avhengig av foreldrenes lommebok. Det er den visjonen vi har.

Så har vi også en visjon om at kulturkompetanse skal være en del av basiskompetansen i grunnskolen. Kulturkompetansen skal gjennomsyre hele vårt utdanningsløp. Denne kulturkompetansen skal likestilles med annen basiskompetanse som lesing, skriving og den type ferdigheter. Det er vår visjon, og det er en stor visjon – men likevel ønsker vi å løfte den fram og synliggjøre den gjennom det vi har skrevet i innstillingen. Det har vi også prøvd å formidle her i løpet av denne debatten.

Som jeg sa i replikken til statsråden, er vi glad for at vi har fått til et program for talentutvikling, og for at statsråden har vært med på å drive fram et program for talentutvikling innenfor musikk. Vi utvider dette til også å gjelde andre uttrykksformer – altså slik at vi kan fange opp talenter innenfor andre uttrykksformer og gi dem et tilbud.

Jeg er litt bekymret for det som nå er i ferd med å skje på Balletthøyskolen, jeg merket meg i svaret fra statsråden at det ikke har vært en dialog med Balletthøyskolen. Min oppfordring er iallfall at statsråden, i den dialogen som kommer, må påse at vi sikrer dette programmet videre, og at vi klarer å ta vare på det som er utviklet, slik at en også kan ta opp elever, eller studenter, til høsten. Vi må ikke komme i en situasjon der dette blir borte for oss, smuldrer bort for oss. Det vil være om ikke en ulykke, så iallfall leit for oss som er opptatt av å utvikle og ha gode talentutviklingsprogrammer.

Statsråd Kristin Clemet: Det var en ting jeg ikke rakk å ta opp i mitt innlegg, som jeg føler behov for å nevne. Jeg sa at jeg synes at komiteen, og flertallet, har avgitt en god innstilling, og gitt et viktig tilskudd til meldingen. Men på ett punkt er jeg litt skeptisk, og jeg føler det er riktig å gi uttrykk for det, nemlig der komiteen tar til orde for at Norsk Kulturskoleråd skal være faglig instans ved vurdering av søknader til såkalte demonstrasjons- eller mønsterskoler. Jeg er selvfølgelig enig i at det kan gi råd, men er kanskje noe mer skeptisk til at det skal velge ut, bl.a. av følgende grunner: Ikke alle kommuner er medlem av rådet. Når rådet forvalter utviklingsmidler over budsjettet til kulturskolene, kan det være uheldig at de samtidig peker ut demonstrasjonsskolene. For det tredje kan en demonstrasjonsskole godt være en som ikke har fått utviklingsmidler.

I lys av dette vil jeg anmode om at departementet i hvert fall får lov til å underlegge dette en nærmere vurdering, sånn at vi ikke bringer oss selv opp i det som kan være habilitets- eller legitimitetsproblemer. Det er altså en ren formalitet jeg på mange måter bringer opp i denne forbindelse, at Læringscenteret – det kommende Utdanningsdirektoratet – kanskje da bør være en faglig instans, som et mer uavhengig organ i forhold til dette.

Vidar Bjørnstad (A): Jeg synes statsrådens kommentar i stedet om at debatten fullstendig manglet visjoner, var lite beskrivende i forhold til det jeg satt og hørte på. Jeg la merke til at de aller fleste hovedinnleggene fra alle partiene la vekt på en god del ting om hva de ville med kulturskolen, og det som er det fine, er at her er det stor og bred enighet i Stortinget – om betydningen av kulturskolen, om utvikling og innhold, om at en ikke skal ekskludere noen fra å få et tilbud. Så jeg synes det var litt ufortjent kritikk.

Jeg er ikke overrasket over at det som det faktisk er politisk uenighet om, gjerne er det som dominerer den politiske debatt. Det går på om en er villig til å følge opp visjonene og sikre at en faktisk får en utvikling ute i forhold til den ressursinnsatsen en kan gjøre – og da mener

jeg både lokalt og sentralt. På dette punktet er det et politisk hovedskille. Jeg prøvde i en tidligere replikk å antyde at i fjor var det skolefritidsordningen – en ville ta vekk øremerking, legge det ut til kommunene og gjerne be kommunene om å ta alle kostnadene fra foreldrene. Nå er det kulturskolene – bort med øremerking, mer egenbetaling. Dette gjelder også småbarnsforeldrene. Jeg synes det er viktig å påpeke at vi ser en stor fare både i muligheten for utvikling av tilbudet – vi ønsker ikke at det skal skje ved at flere skal betale en større kostnad – og vi ser at en faktisk kan ekskludere noen.

Jeg registrerer at regjeringspartiene mener at det bør være øremerking, når de vil at en oppgave skal løses på en ønsket måte i kommunene, og regjeringspartiene har også et ønskemål på minst 30 pst. Jeg skulle ønske de hadde en visjon om at alle burde få et tilbud – men de har en målsetting. Vi mener det ikke er tilfredsstillende når det bare er 13 pst. av gjennomsnittet av barn og unge som får et tilbud i kulturskolen, ergo mener vi faktisk at det er for tidlig å ta vekk den øremerkingen og fjerne taket.

Regjeringspartiene mener også i innstillingen at statsråden bør følge utviklingen nøye. Betyr det at de er litt bekymret, men ikke så bekymret at de står på vårt standpunkt? Da blir spørsmålet mitt: Hvordan vil statsråden følge utviklingen, og vil hun antyde grenser i forhold til at noe eventuelt skal kunne resultere i handling? Jeg oppfatter en betydelig forskjell i det jeg hørte fra representanten Lyngstad, og det jeg hørte i statsrådets innlegg.

Rolf Reikvam (SV): Høyres talsmann i denne saken, Jan Olav Olsen, brukte ganske mye tid på Kulturskolerådet og rådets funksjon og oppgaver. Han var veldig klar på at når komiteen veldig sterkt understreket Kulturskolerådets plass, var det fordi det vil forhindre unødvendig byråkrati og gjøre veien enkel og grei, slik at de skal utvikle seg til å være et kompetansesenter i forhold til kommunene og de kommunale kulturskolene.

Men når det er sagt, har jeg stor forståelse for det som statsråden tar opp når det gjelder demonstrasjonsskoler – eventuelt utpeking av demonstrasjonsskoler, slik jeg oppfattet det – at der må også det nye læringssenteret – jeg kaller det fortsatt «læringssenteret» – gå inn og spille den rollen som statsråden ønsket, nettopp fordi ikke alle kommuner er medlem av Kulturskolerådet. På den får vi sikret at alle kommuner som har kulturskoler, blir vurdert.

Når det er sagt, synes jeg det vi skriver om Kulturskolerådet, er veldig viktig. Vi understreker dets rolle og funksjon og utvikler det til å bli et viktig kompetansesenter – med den argumentasjonen som Jan Olav Olsen brukte.

Jeg synes for så vidt at vi er ferdige med debatten om øremerking og tak. Det er et flertall her i salen som ønsker å ta bort øremerkingen, og det er et flertall som ønsker å ta bort taket. Min oppfordring til kommunene er derfor at de nå ikke slipper prisene løs, men prøver å holde prisene nede for at dette skal være et tilbud til alle, slik at ikke noen blir skviset ut fordi de rett og slett ikke har råd, som komiteen fikk tilbakemelding om var tilfel-

let i Tromsø, der folk ikke tok imot tilbudet da de fikk vite de nye prisene. Den situasjonen må vi unngå.

En økonom vil jo si at det er noe galt med prisen når det er lange ventelister, som vi har nå. Hvis en slipper dette fritt, vil vi jo få en pris der det er balanse mellom tilbud og etterspørsel. I dette tilfellet er altså prisen for lav hvis en skal bruke et så enkelt økonomisk resonnement. Men jeg håper ikke at det er på den måten vi skal få bort ventelistene, dvs. ved at prisene økes, slik at mange av dem som har dårligst råd, ikke kan ta imot dette tilbudet. Derfor er det veldig viktig at vi klarer å oppfordre kommunene til å holde prisene på et nivå som gjør at barn ikke blir skviset ut fordi mange foreldre ikke har råd til å ta imot dette tilbudet. Dette er et viktig tilbud til barn og unge.

Jan Olav Olsen (H): Jeg har tre ting som jeg gjerne vil kommentere, for det første Kulturskolerådet, dets oppgaver og plass i systemet. Det er klart at vi står på det som står i meldingen, og mener det er viktige konkretiseringer. Når det gjelder demonstrasjonsskoler, sier vi faktisk:

«Flertallet deler i denne sammenheng departementets forslag om å tildele noen kulturskoler status som demonstrasjonsskoler. Videre mener flertallet at tildeiling av status som demonstrasjonsskole eller mønsterskole følger samme prosedyre som for grunnskolen, men at Norsk Kulturskoleråd er den faglige instansen i vurderingen av søknadene.»

Kulturskolerådet skal være med og vurdere søknadene. Men det er klart at det må være opp til andre å foreta den endelige utpekingen.

Så var representanten Bjørnstad bekymret over om vi var bekymret. Vi er nok ikke så veldig bekymret, men vi føler nok at det er grunn til å følge med på utviklingen, slik det alltid vil være grunn til når noe som har vært, ikke lenger er der og det kommer en ny situasjon. Det er det vi sier i våre merknader. Det vi også viser til, er jo den merknaden fra kommunalkomiteens medlemmer som ligger inne i Budsjett-innst. S. nr. 5 for 2003–2004. Der har flertallet, altså regjeringspartiene og Arbeiderpartiet, en ganske sterk merknad i forhold til foreldrebetaling og til at departementet og Regjeringen må følge med. Den står vi på.

Siden jeg har litt tid, vil jeg få lov til å støtte representanten Reikvam når det gjelder Balletthøyskolen og det som foregår der i forhold til denne gruppen, 15–16-åringene. Komiteen har vært på Balletthøyskolen i Oslo, og vi har sett det som gjøres der i forhold til denne gruppen av unge, talentfulle dansere. Jeg vil sterkt anbefale at skolen gis muligheter til å kunne følge sitt program og opplegg. Om det skal skje innenfor egne midler eller ikke, får bli opp til statsråden i den dialogen hun skal ha med skolen. Men jeg tror det er viktig at den dialogen føres. Dette er et program som bør kunne følges opp videre.

Rune J. Skjælaen (Sp): Jeg vil si litt til det statsråden nevnte i forhold til Norsk Kulturskoleråd og utpeking av demonstrasjonsskoler.

Når flertallet har vært så tydelig på Norsk Kulturskoleråds rolle i dette, er det fordi Norsk Kulturskoleråd besitter en stor og bred kompetanse på dette området. De har et nettverk, og de har i det hele tatt drevet et utviklingsarbeid gjennom kulturskolene, et arbeid som har vært veldig viktig for at kulturskolene faktisk har blitt det de er i dag. Når det står at Norsk Kulturskoleråd skal være «den faglige instansen», innebærer det mer enn at det bare skal være et råd som høres, eller som man får råd fra. Vi mener at Norsk Kulturskoleråd skal være den instans som ut fra en faglig vurdering sier dette, så får Læringscenteret være den formelle instansen som utnevner. Men vi mener virkelig at Norsk Kulturskoleråd skal ha den helt sentrale rollen i vurderingen av hvem som skal få status som demonstrasjons-skole.

Lena Jensen (SV): Jeg tar ordet helt på slutten av debatten fordi jeg føler at viktigheten av den debatten som har vært om øremerking og foreldrebetaling, har vært bagatellisert. Dette er et viktig prinsipp. Det er viktig med tanke på hvordan man tidligere har behandlet kulturskolen, og det er en helt ny snuoperasjon i forhold til den kulturskolepolitikken man har hatt tidligere.

Øremerking er ikke noe jeg har funnet på selv, noe jeg har funnet på fordi jeg ikke har tro på lokalpolitikere. Jeg har meget stor tro på lokalpolitikere. Disse innspillene om øremerking har kommet fra lokalpolitikere, har kommet fra kommuner som har satset på kulturskolen, og som ser at man taper stort ved overføringer av midler til rammen. Dette er en politisk ansvarsfraskrivelse med hensyn til ønsket om satsing på kulturskolen. Da spiller det ingen rolle om man øker foreldrebetalingen med 50 kr eller 100 kr, eller om den prosentvise økningen eller kroneøkningen er liten. Uansett er det økning, og da går man bort fra den visjonen man har hatt om en kulturskole for alle, og at kulturskolen skal være så billig som mulig.

Presidenten: For øvrig vil presidenten bemerke at debatten om øremerking er en debatt som hører hjemme i budsjettbehandlingen.

Arne Lyngstad (KrF): Jeg har behov for å kommentere det siste innlegget litt. Jeg opplever at representanten Jensen og Sosialistisk Venstreparti ikke tar innover seg det dilemmaet som faktisk finnes mellom øremerking, statlig finansiering og den lokaldemokratiske frihet til å prioritere formål. I det siste innlegget ville man ikke ta det dilemmaet innover seg.

Jeg tror, i likhet med presidenten, at dette er en debatt som gikk for et år siden. Den kunne ha kommet i reprise i budsjettbehandlingen, men den kom ikke. Det var ingen partier i denne sal som fant det viktig nok å prioritere det kravet. Det synes jeg forteller litt om problemstillingen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 1975)

S a k n r . 2

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ulf Erik Knudsen, Arne Sortevik og Karin S. Woldseth om innføring av elevers rett til fritt skolevalg på videregående skole (Innst. S. nr. 121 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:8 (2003-2004))

Elsa Skarbøvik (KrF) (ordfører for saken): I Dokument nr. 8:8 foreslår Ulf Erik Knudsen, Arne Sortevik og Karin S. Woldseth å innføre elevers rett til fritt skolevalg på videregående skole. Medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen foreslår at Regjeringen skal fremme lovendringer om dette.

Når flertallet i komiteen ikke bifaller dette, er det fordi vi viser til at fylkeskommunene er skoleeiere, og at det derfor er naturlig at de også avgjør reglene for inntak. Derfor er det forskjellige inntaksregler fra fylke til fylke. Vi bor jo i et langstrakt land med store geografiske forskjeller, ulik skolestruktur og ulike behov for skoleskys. En del fylker har såkalt fritt skolevalg i dag. Blant annet har vi dette i Vestfold, men det innebærer likevel ikke at elevene er sikret å komme inn på den skolen som er deres førstevalg. Søkere har rett til å komme inn på ett av de tre grunnkursene de setter opp, og blir så fordelt etter karakterer fra grunnskolen.

Fylkeskommunene har ansvar for å tilrettelegge sine tilbud om videregående opplæring, slik at det er spredning mellom skolene når det gjelder hvilke studieretninger, fag og satsingsområder de ulike skolene tilbyr. Dette har med lokaldemokrati å gjøre. Forskjellen mellom de skoleeierne som har vedtatt retten til fritt skolevalg, og de som ikke har det, ligger i inntaksprosessen. Fylkeskommunene har ansvaret for dimensjoneringen ved den enkelte skole, og noen dimensjonerer også på tvers av fylkesgrensene. En samlet komite, bortsett fra medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, mener at fylkeskommunen fortsatt bør ha dette ansvaret.

Jeg regner med at Fremskrittspartiet tar opp sitt forslag selv.

Raymond Robertsen (H): Komiteens leder, Rolf Reikvam, sa i den forrige debatten at denne dagen var en ren hyllest til det kommunale selvstyret – og Stortinget fortsetter med å hylle det.

I Dokument nr. 8-forslaget som behandles i dag, er det to prinsipper som berøres.

Det ene prinsippet går på hvorvidt elevene fritt skal kunne velge hvilken videregående skole de skal gå på. Dette er et prinsipp Høyre mener er rettferdig, og som bidrar til en god utdanning for alle.

Det andre prinsippet som berøres i dette dokumentet, er prinsippet om kommunalt selvstyre. For Høyre er det kommunale selvstyret så viktig at rikspolitikere skal være forsiktige med å detaljstyre når det gjelder lokale initiativ og ulike lokale løsninger. Det har Høyre vist gjennom handling, ved å redusere antall øremerkede tilskudd samt å forenkle lover og forskrifter på en slik måte

at den reelle makten ligger hos lokalpolitikere og enkeltmennesket.

Det er ingen tvil om hvilket inntaksreglement Høyre ønsker at fylkeskommunene skal velge for de videregående skolene. Høyre anbefaler alle sine fylkespolitikere å stemme for et inntaksreglement som gir mest mulig makt til elevene.

Undersøkelser foretatt av Stortingets utredningsseksjon viser at elever i mange fylker allerede har rett til fritt skolevalg, men at fylkene har valgt forskjellige løsninger. Med fare for at det beste blir det godes fiende, er det derfor viktig for Høyre at man ikke påtvinges sentrale løsninger som ender opp med et dårligere skoletilbud. Det vil være synd om et sentralt pålegg fører til at flere elever blir borteboende for å kunne ta videregående opplæring. Høyre har tiltro til at fylkespolitikere velger en løsning som er den beste for eleven. Dersom de ikke gjør det, har innbyggerne i de ulike fylkene anledning til å bytte disse politikere ut ved neste valg. Det er demokrati i praksis.

Når Høyre velger å fokusere på skoleeierens ansvar og frihet til å drive sine egne skoler, er det derimot noen problemstillinger som fortjener å bli fokusert på. Altfor ofte hører man om inntaksproblemer mellom fylkene og at alternative videregående tilbud ikke gjøres like godt kjent som fylkeskommunenes egne. Dette momentet vil Høyre fortsatt fokusere på.

Arne Sortevis (FrP): En undersøkelse sommeren 2003 viste stor ulikhet mellom fylkene og derved stor forskjellsbehandling av elever. Enkelte fylker gir elevene frihet til å søke seg til den skolen de ønsker, uavhengig av hvor skolens beliggenhet er i forhold til bosted. Andre fylker deles inn i regioner som søkerne må holde seg innenfor. Noen fylker går så langt som å kreve at elevene søker videregående opplæring i hjemkommunen.

Elevene har i utgangspunktet ikke rett til å velge hvilken skole de vil gå på. Etter Fremskrittspartiets syn burde de ha denne retten. Fritt brukervalg er for Fremskrittspartiet et avgjørende viktig prinsipp, enten det gjelder skole, sykehus eller sykehjem. Det gir meg anledning til å peke på at Fremskrittspartiets alternative finansieringsmodell, der staten betaler skolepenger til den skolen eleven selv velger gjennom en stykkpris, gjør eleven til kunde og sikrer fritt skolevalg over hele landet. Muligheten til selv å kunne velge skole er en grunnleggende rettighet som bør være til stede for alle elever i alle fylker.

Fra Fremskrittspartiets side har vi merket oss at de øvrige partiene i komiteen mener at fylkeskommunen som skoleeier fremdeles skal bestemme hvorvidt elevene skal få et fritt skolevalg. For noen av partiene må dette åpenbart skyldes at bekymringen for fylkeskommunens fremtid er større enn ønsket om å gi brukerne innflytelse og heve kvalitetsnivået i skolen gjennom den konkurranseeffekt fritt skolevalg kan bidra til. Her velger man fylkeskommunen fremfor eleven. Elevene er kunder og fylkeskommunen kun et redskap – etter vår mening også et aldeles ubrukelig og unødvendig redskap.

Etter å ha hørt representanten Robertsen fra Høyre er jeg fristet til å sitere fra partiet Høyres program, side 42:

«Elevene skal selv kunne velge videregående skole.

Opptaket skal skje på bakgrunn av karakterer.»

Spørsmålet er om det bare skal gjelde i noen fylker, og hvorfor det bare skal gjelde innenfor en fylkeskommunal grense, dersom det fortsatt skal gjelde i det hele tatt.

For Fremskrittspartiet er det viktig at den enkelte elev på fritt grunnlag skal kunne søke seg til den skolen som oppleves best og mest riktig for eleven, uavhengig av skolens beliggenhet i forhold til elevens bosted. Det frie valg må gjelde utover fylkesgrenser og omfatte hele landet. Likevel betyr ikke fritt skolevalg som prinsipp at alle elever er sikret opptak ved den skolen man har som førstevalg. Opptak til den enkelte skole og/eller kurs skal rangeres etter søkerens karakterer, men muligheten for at den enkelte elev kan få plass ved ønsket skole, linje eller kurs vil etter Fremskrittspartiets syn øke betraktelig fordi fritt skolevalg gjør hele landet til søkeområde.

Jeg fremmer derfor Fremskrittspartiets forslag i innstillingen, som lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om nødvendige lovendringer for at all norsk ungdom fra høsten 2004 sikres rett til fritt skolevalg i den videregående skole.»

Presidenten: Representanten Arne Sortevis har fremmet det forslag han selv refererte.

Heidi Larssen (H): Jeg er enig med Fremskrittspartiet i at fritt skolevalg når det gjelder videregående skole, er et gode. De erfaringene vi har hatt med fritt skolevalg i Oslo fra 1997, tilsier det. Elevene ønsker dette – det er registrert økt trivsel blant elevene, det er større sosial mobilitet ved fritt skolevalg, nå kan elever flytte fritt over gamle grenser, elever kan gå på skoler som er sterke på felter som de interesserer seg for, Oslo har kunnet opprette temaskoler, og det er like mange som får oppfylt sitt førstevalg med fritt skolevalg, som uten.

Jeg synes derfor det er trist at flertallet i Oslo bystyre nå har vedtatt å gå bort fra det rene frie skolevalget. Jeg håper at vedtaket blir omgjort når konsekvensene av et annet inntakssystem kommer frem. Men dette er en debatt som skal foregå i Oslo, og ikke her i denne salen. Dette er et vedtak som Oslos velgere og politikere skal ta standpunkt til, og ikke velgere og politikere fra andre steder i landet. Jeg er derfor glad for at flertallet har avvist Fremskrittspartiets forslag om å sentraldirigere dette fra Stortinget.

Det er ofte fristende å be andre ordne opp hvis man ikke klarer det selv der man er. Høyre ønsker større frihet for skoleeiere, ikke mindre. Frykten for at noen skal velge annerledes enn det man mener er bra, må ikke brukes til å snevre inn rammen for valgfrihet, enten det gjelder den enkelte, bedriften, skoleeieren, kommunen eller fylkeskommunen. Skal lokaldemokratiet virke, må innbyggerne ha noe å velge mellom. Vi må godta at de velger forskjellig. Det er kanskje det som er Fremskrittspartiets

problem, at ikke alle vil som dem, og at de da ikke bør få velge. Fremskrittspartiet er sentralistisk i sin politikk, mest mulig skal bestemmes høyest mulig opp. De fleste andre i denne salen er ikke det, selv om det ikke alltid blir like godt fulgt opp, jf. debatten om øremerking i forrige sak.

Det er mange som ikke er beredt til å akseptere at folk og kommuner velger forskjellig. Heldigvis er vi i Høyre det, selv om det går utover hva vi mener er best, og selv om ikke alle får helt like tilbud over hele landet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 1976)

I n g e L ø n n i n g gjeninntok her presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Stortinget er rede til å gå til votering i sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt frem seks forslag. Det er:

- forslagene nr. 1 og 2, fra Eva M. Nielsen på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 3, fra Eva M. Nielsen på vegne av Arbeiderpartiet
- forslagene nr. 4–6, fra Lena Jensen på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voteses først over forslag nr. 4, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en minstestandard og en bemanningsnorm på skolebibliotek.»

Kystpartiet skal, så vidt presidenten har forstått, støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 83 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.58.42)

Presidenten: Det voteses over forslag nr. 5, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge til grunn at egenbetalingen for barn og unge maksimalt skal utgjøre 10 pst. av de samlede kommunale kostnadene med kulturskolen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 84 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.59.09)

Presidenten: Det voteses over forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å gjeninnføre det øremerkede tilskuddet til kulturskolene.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 74 mot 25 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.59.33)

Presidenten: Det voteses over forslag nr. 6, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å gjeninnføre det øremerkede tilskuddet til kulturskolene inntil andre typer ordninger som fremmer satsing på kulturskolen, er kommet på plass.»

Arbeiderpartiet har varslet at de ønsker å støtte forslaget subsidiært.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 58 mot 40 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.59.56)

Presidenten: Det voteses over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til forsøksprosjekter i ett eller flere fylker, der lærere fra kulturskolen arbeider for kvalitetsheving av kulturinnsatsen i grunnskolen, både i opplæring av lærere og av elever.»

Kystpartiet har varslet at de støtter dette forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 59 mot 40 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.00.19)

Presidenten: Det voteses over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til at grunnskoleelever får gratis adgang på flere museer.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 60 mot 39 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.00.38)

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 39 (2003-2004) – Om kunst og kultur i og i tilknytning til grunnskolen («Ei blot til Lyst») – vedleggsprotokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten har Arne Sortevik satt frem et forslag på vegne av Fremskrittspartiet og representanten Simonsen. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om nødvendige lovendringer for at all norsk ungdom fra høsten 2004 sikres rett til fritt skolevalg i den videregående skole.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument 8:8 (2003-2004) – forslag fra stortingsrepresentantene Ulf Erik Knudsen, Arne Sortevik og Karin S. Woldseth om innføring av elevers rett til fritt skolevalg på videregående skole – bifalles ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativt votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen bifaltes innstillingen med 81 mot 16 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.01.39)

S a k n r . 3

Referat

1. (136) Utbygging og drift av Ormen Lange og drift av Langeled m.v. (St.prp. nr. 41 (2003-2004))
2. (137) Forslag fra stortingsrepresentantene Inger S. Enger, Eli Sollied Øveraas og Morten Lund om at utgiftene til flomforbygning og opprydning etter flommen i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal i august

- 2003, og lignende flommer, dekkes fullt ut av staten (Dokument nr. 8:34 (2003-2004))
3. (138) Forslag fra stortingsrepresentantene Morten Lund og Ola D. Gløtvold om å innvilge dispensasjoner slik at fellesturer for pensjonister med snøscooter kan arrangeres i visse tilfelle der dette ikke fører til miljøskade (Dokument nr. 8:36 (2003-2004))
4. (139) Forslag fra stortingsrepresentantene Hallgeir H. Langeland, Ingvild Vaggen Malvik, Øystein Djupedal, Inge Ryan og Lena Jensen om en mer aktiv politikk for økt utvinningsgrad og bedre ressursutnyttelse på norsk sokkel samt lavere lokale og globale miljøutslipp (Dokument nr. 8:39 (2003-2004))
Enst.: Nr. 1–4 sendes energi- og miljøkomiteen.
5. (140) Forslag fra stortingsrepresentantene Audun Bjørlo Lysbakken og May Hansen om at livsoppholdssatsene for personer under gjeldsordning settes til 85 prosent av minstepensjon (Dokument nr. 8:37 (2003-2004))
Enst.: Sendes familie-, kultur- og administrasjonskomiteen.
6. (141) Forslag fra stortingsrepresentantene Arne Sortevik og Ursula Evje om presisering av gratisprinsippet i grunnskolen (Dokument nr. 8:38 (2003-2004))
Enst.: Sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.
7. (142) Forslag fra stortingsrepresentantene Åsa Elvik, Bjørn Jacobsen, Hallgeir H. Langeland og Geir Ketil Hansen om å sette i gang ytterligere tiltak mot økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet i fiskerieringa (Dokument nr. 8:35 (2003-2004))
Enst.: Sendes næringskomiteen.
8. (143) Forslag fra stortingsrepresentantene Kjetil Bjørklund, Bjørn Jacobsen, Magnar Lund Bergo og Hallgeir H. Langeland om midlertidig eksportforbud for 12,7 mm flerbruksammunisjon fra Norge (Dokument nr. 8:33 (2003-2004))
Enst.: Sendes utenrikskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.

Møtet hevet kl. 13.05.